

บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายทรโยค-ลั่นถีน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

โดย
นางสาวรอมล น้อยพิทักษ์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลีนถิ่น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE SUPERVISORY ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN SAI-YOK - LINTIN
NETWORK UNDER KANCHANABURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA
OFFICE 3

A Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตร โยค-ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3
โดย	วรกมล น้อยพิทักษ์
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มีทนา วัฒนอมศักดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ดร. ณรินทร์ ชำนาญดู)

58252386 : การบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : บทบาทการนิเทศ, ผู้บริหารสถานศึกษา

นางสาว วรกมล น้อยพิทักษ์: บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค- ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อทราบบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนในเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) และแบบสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมในแต่ละบทบาทอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า 1) การพัฒนาบทบาทผู้ประสานงานของผู้บริหารควรมีการประสานกำกับติดตามงานเป็นลำดับขั้นกับครูในโรงเรียน ในลักษณะเป็นเครือข่ายให้ความร่วมมือ 2) การพัฒนาบทบาทที่ปรึกษาของผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารทั้ง 4 ฝ่าย และนโยบายของกระทรวงในแต่ละเรื่องที่มีการเน้นย้ำ 3) การพัฒนาบทบาทผู้นำกลุ่มของผู้บริหารควรมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะชี้แจงให้แก่ครู ประชุมทำความเข้าใจ 4) การพัฒนาบทบาทผู้ประเมินของผู้บริหารควรมีหลักเกณฑ์วิธีการหรือข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน

58252386 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : SUPERVISORY ROLE, SCHOOL ADMINISTRATORS

MISS WORAKAMOL NOIPITAK : THE SUPERVISORY ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN SAI-YOK - LINTIN NETWORK UNDER KANCHANABURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3 THESIS ADVISOR : SANGAUN INRAK, Ph.D.

The purposes of this research were to find 1) to study the supervisory role of school administrators in Saiyok-Lintin network under Kanchanaburi primary educational service area office 3 2) to study guidelines for developing supervisory role of school administrators in Saiyok-Lintin network under Kanchanaburi primary educational service area office 3. The population of research were 33 school administrators in Saiyok - Lintin network under Kanchanaburi primary educational service area office 3. The research instrument were a questionnaire concerning the supervisory role of school based on Olivia and Pawlas concept and an interview form concerning the supervisory role of school. The statistical used to analyze the data were frequency (f), percentage (%), arithmetic mean (μ), standard deviation (S.D.) and content analysis.

The findings of this research were as follows:

1. The supervisory role of school administrators in Saiyok-Lintin network under Kanchanaburi primary educational service area office 3, in overall and each role was rated at a high level
2. Guidelines for developing supervisory role of school administrators in Saiyok-Lintin network under Kanchanaburi primary educational service area office 3 found that 1) The development of coordinator role for administrators should consecutively coordinate and supervise with academic teachers in school network. That is systematic coordination 2) The development of advisor role for administrators should know and comprehend in 4 administrative faction and important ministry policy. 3) The development of leadership in administrators should perform in advising role to suggest essential guidelines and make a technical conference with teachers. 4) The development of inspector role in administrators should realize and study supervisory evaluation criterion.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลีนถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์ ประธานกรรมการการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ และ ดร.ณรินทร์ ชำนาญดู ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ให้ความรู้ และแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายวุฒิภัทร จูมโสภา รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ว่าที่ร้อยตรีวิบูลย์ ชมละม้าย ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ และนายกนก พิลา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหาดจิว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณนายนวนวิช นวชีวินมัย ในการเป็นที่ปรึกษา แนะนำการค้นคว้า เก็บข้อมูลและเป็นกำลังกายกำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมไปถึงขอบคุณเพื่อนนักศึกษาภาควิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 35/2 ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาวิจัยด้วยดีตลอดมา

คุณประโยชน์ ของการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมเป็นเครื่องบูชา ร.ต.ต.บุญยงค์ น้อยพิทักษ์ นางยุวรัตน์ น้อยพิทักษ์ นายผดุงศักดิ์ น้อยพิทักษ์ นางสาวปฐมพร น้อยพิทักษ์ และครูอาจารย์ทุกท่าน ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จด้วยดี

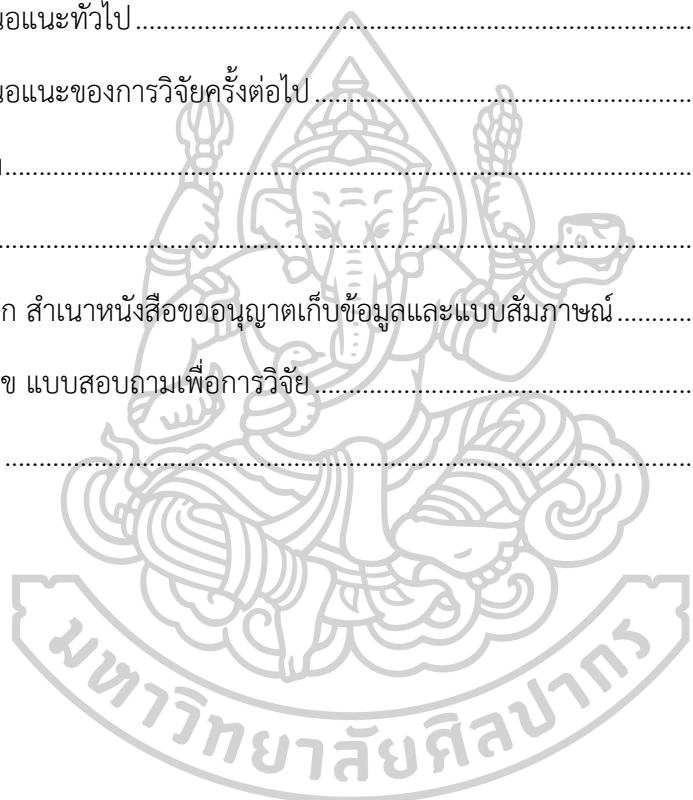
วรกมล น้อยพิทักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อคำถามสำหรับการวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	8
ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
บทบาทการนิเทศการศึกษา.....	13
ความหมายของบทบาท.....	13
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	14
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการศึกษา.....	16
ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	20

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา	22
ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา	26
หลักการนิเทศภายในโรงเรียน	27
กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน.....	28
ประโยชน์ของการนิเทศภายใน.....	31
ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
งานวิจัยภายในประเทศ.....	34
งานวิจัยต่างประเทศ.....	40
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	43
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	43
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	44
แผนแบบการวิจัย.....	44
ประชากรและผู้ให้ข้อมูล.....	44
ตัวแปรที่ศึกษา.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	51
ตอนที่ 2 บทบาทการนิเทศของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3	54

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลื่นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3	59
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	61
สรุปผลการวิจัย	61
การอภิปรายผลการวิจัย	62
ข้อเสนอแนะ	70
ข้อเสนอแนะทั่วไป	70
ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งต่อไป	70
รายการอ้างอิง	71
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก สำเนาหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลและแบบสัมภาษณ์	78
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	84
ประวัติผู้เขียน	93

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 กลุ่มเครือข่าย ไทรโยค-ลิ้นถิ่น	6
ตารางที่ 2 จำนวนบุคลากรและนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลิ้นถิ่น 11 โรงเรียน ประกอบไปด้วยดังนี้	33
ตารางที่ 3 ประชากรและผู้ให้ข้อมูล	45
ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	52
ตารางที่ 5 คำสัมภาษณ์เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลิ้นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวม.....	54
ตารางที่ 6 คำสัมภาษณ์เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการปฏิบัติบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลิ้นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในบทบาทผู้ประสาน	55
ตารางที่ 7 คำสัมภาษณ์เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลิ้นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในบทบาทที่ปรึกษา.....	56
ตารางที่ 8 คำสัมภาษณ์เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลิ้นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในบทบาทผู้นำกลุ่ม	57

ตารางที่ 9	คำขวัญเฉลิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของบทบาท การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค – ลี้นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในบทบาทผู้ประเมิน.....	58
------------	---	----

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย	10
แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย.....	11

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาคน ให้สามารถอยู่ร่วมกัน ทั้งกับคนและสิ่งแวดล้อมได้ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ที่มุ่งเน้นไปในการพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นหลัก โดยเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน ก็คือ กระบวนการการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อีกทั้งยังช่วยให้คนมีชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีเจตนาให้การศึกษาเป็น เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น การจัดการศึกษาต้องมีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่¹ และตามพระราชบัญญัติ การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข²

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคน มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามเจตนารมณ์แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 4 มาตรา 22 กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ³ และหมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้

¹สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีด จำกัด, 2546), บทนำ.

²กรมสามัญศึกษา, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ร.ส.พ.).

³เรื่องเดียวกัน, 15.

มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง⁴

โดยสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้นั้น มีความจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปพร้อมกันทั้ง 3 กระบวนการ ซึ่งประกอบไปด้วย กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยกระบวนการทั้ง 3 นี้จะต้องมีความประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ หากขาดกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งไป อาจส่งผลให้คุณภาพทางการศึกษาด้อยลงไปได้ โดยมีกระบวนการบริหารและกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนพัฒนาบรรลุจุดมุ่งหมาย⁵ กล่าวได้ว่าการบริหารเป็นกระบวนการจัดการวางตัวบุคลากรให้ทำงานเพื่อให้ตรงกับศักยภาพและตรงตามความรู้ความสามารถ รวมไปถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารและครูที่จะร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ส่วนในกระบวนการนิเทศศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่จะช่วยเหลือพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยกระบวนการจัดการนิเทศอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจัง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องเป็นผู้มีบทบาทในการเป็นผู้นิเทศในสถานศึกษา โดยมีนักการศึกษาได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศไว้ต่าง ๆ กันที่สำคัญ อาทิเช่น บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศตามที่คณะของสังต์อุทรานันท์ ไวลส์ (Wiles) โอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) เป็นต้น

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนในเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น เป็นกลุ่มโรงเรียนที่ประกอบไปด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอไทรโยคและอำเภอดงพญาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีพื้นที่ยากลำบากในการจัดการศึกษา อันเนื่องมาจากสภาพภูมิประเทศ การคมนาคมที่ไม่สะดวก ประชากรหลากหลายสัญชาติ มีขอบเขตพื้นที่กว้างขวาง

⁴กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 23.

⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายใน (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ.เอ็ม.ที., 2543), 14.

โรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลกันดาร การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ไม่สามารถดำเนินได้สะดวกและทั่วถึง อีกทั้งบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษามีจำนวนจำกัด⁶

โดยปัจจุบันพบว่าอัตราการเกิดของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้จำนวนประชากรในช่วงวัยประถมศึกษา (6-12 ปี) ลดลงไปด้วย ประกอบกับอัตราการย้ายของประชากรจากชนบทเข้าสู่ชุมชนเมืองเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงทำให้นักเรียนที่เป็นผู้รับบริการหลักของโรงเรียนลดลงตามลำดับ ด้วยความตระหนักว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของการบริหารจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารอัตรากำลังครูหรือความต้องการครูในวิชาเอกหรือความสามารถที่ไม่ตรงตามความต้องการของโรงเรียน รวมถึงกระทรวงศึกษาธิการมีการดำเนินมาตรการการยุบรวมโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามมาตรการการยุบรวมและรวมโรงเรียนไม่ใช่แนวทางการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายที่จะประสบความสำเร็จในทุกกรณี เพราะชุมชนใกล้เคียงส่วนใหญ่จะต่อต้านไม่ยอมให้ยุบโรงเรียน ด้วยเพราะกังวลว่าบุตรหลานของตนจะต้องเดินทางไกลจากบ้าน อีกทั้งการมีโรงเรียนในชุมชนนั้นสามารถบ่งบอกถึงความเจริญของชุมชนได้อีกด้วย แต่การจะพัฒนาโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนขนาดกลาง ทำให้โรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่ยุบรวมไปแล้วได้รับการฟื้นคืนเพื่อดำเนินการรับเด็กจากชุมชนในเวลาต่อมา ยิ่งไปกว่านั้นยังมีจำนวนโรงเรียนอีกไม่น้อยที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลไม่มีโรงเรียนใกล้เคียง จำเป็นต้องดำรงไว้แม้ว่าจำนวนนักเรียนที่เข้ารับบริการทางการศึกษาจะมีไม่มากนัก ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางจึงมีปัญหาอย่างต่อเนื่องและการที่จะพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนทั้งขนาดเล็กและขนาดกลางได้นั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา⁷

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญอันดับต้น ๆ ในการพัฒนาผู้เรียน รวมไปถึงการผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพมีคุณภาพที่จะเป็นส่วนในการช่วยพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาถือเป็นนโยบายเร่งด่วน สำคัญในการเป็นกลไกให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศ และมีความเสมอภาคในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน

⁶ สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา วิญญกุล, ศึกษาพิเศษประจำเครือข่ายไทรโยค-ลิ้นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3, 2559.

⁷ ภัทรานิษฐ์ สุทธิแสงจันทร์, “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2” (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), 3.

ในมาตรฐาน มีความยืดหยุ่นหลากหลายในการปฏิบัติ⁸ โดยมีกระบวนการบริหารและกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนพัฒนาบรรลุจุดมุ่งหมายการนิเทศภายในเป็นกระบวนการหรือวิธีการหรือกิจกรรมที่บุคลากรในสถานศึกษาจัดขึ้น เป็นระบบที่ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนเพิ่มให้ผู้ปฏิบัติงานได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมจนบรรลุตามแผนที่วางไว้ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์จากภายนอกนั้นไม่สามารถจะทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษา ตลอดจนความรู้ของศึกษานิเทศก์ก็ไม่สามารถครอบคลุมไปทุกสาขาวิชาจึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษา อีกทั้งการนิเทศภายในนั้น ยังมีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 12 ข้อที่ 12.2.5 สถานศึกษามีระบบการนิเทศการเรียนการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอยู่เสมอเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักเห็นความสำคัญและนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม⁹ สรุปได้ว่าบทบาทการนิเทศของผู้บริหารนั้นเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญที่จะดำเนินให้กระบวนการนิเทศดำเนินไปอย่างมีระบบและมีความต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาไปตามลำดับ โดยผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นหลักในการสนับสนุนและส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่หลักให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็น การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้านตามวัย ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยมีการร่วมมือกันปฏิบัติการทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา

⁸สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ** (กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2547), 2.

⁹สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) , **ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542** (กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีด จำกัด, 2546), 9.

ปัญหาของการวิจัย

โดยทั่วไปหลักการทางการบริหารการศึกษา จากรายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค-ลั่นถัน พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น ประกอบกับในสภาพปัจจุบันโรงเรียนยังมีปัญหาและข้อจำกัดในการบริหารจัดการการศึกษาหลายประการ จากการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2556 พบว่าระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายในยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาและนักเรียนมีคุณภาพพลดลงและไม่บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จึงจัดให้มีการนิเทศการศึกษาเติมพิักัด ทัวถึง ต่อเนื่อง นิเทศแบบพี่เลี้ยง และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการนิเทศใช้การวิเคราะห์ความต้องการและประเมินความจำเป็นในการพัฒนาครู ข้อมูลนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการคิดวิเคราะห์เป้าหมายการนิเทศ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูสู่นักเรียน สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบายและตรงความต้องการที่แท้จริงของการพัฒนาโดยผ่านครูและผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับให้เกิดผลอย่างยั่งยืนต่อไป¹⁰ อีกทั้งโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค-ลั่นถัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีพื้นที่ยากลำบากในการจัดการศึกษา เนื่องจากสภาพภูมิประเทศและการคมนาคมที่ไม่สะดวก โรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลกันดาร การนิเทศ ติดตามและประเมินผลไม่สามารถดำเนินงานได้สะดวกทั่วถึงและบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษามีจำนวนจำกัด อีกทั้งภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรเองนั้นก็มีการะงานที่เยอะ ทำให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผู้บริหารครูและบุคลากรยังเข้าใจผิดเกี่ยวกับการนิเทศว่าเป็นการดำเนินงานเพื่อไปตรวจสอบ จับผิด ตีติงวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งทำให้ขาดความมั่นใจในการนิเทศภายในโรงเรียน รวมทั้งนักเรียนที่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่ก็เป็นนักเรียนชายขอบที่มีหลากหลายสัญชาติ ทำให้การนิเทศในสถานศึกษานั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษาได้อีกด้วย¹¹

¹⁰กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล, “สรุปผลการนิเทศกลุ่มเครือข่ายไทรโยค-ลั่นถัน ปีการศึกษา 2558”, 1.

¹¹สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา วิญญกุล, ศึกษาพิเศษประจำเครือข่ายไทรโยค-ลั่นถัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3, 2559.

จากปัญหาการนิเทศการศึกษาย่อมส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาโดยรวม ดังผลสัมฤทธิ์ การทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 กลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลีนถิ่น ประจำปีการศึกษา 2558

ตารางที่ 1 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 กลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลีนถิ่น

ลำดับ ที่	โรงเรียน	กลุ่มสาระการเรียนรู้					เฉลี่ย	หมายเหตุ
		ไทย	คณิตฯ	วิทย์ฯ	สังคม	ภาษาอังกฤษ		
1	วัดใหม่ดงสัก	54.17	48.33	51.75	56.00	47.50	51.55	ลดเวลา เรียน
2	บ้านท่าทุ่งนา	47.38	46.00	42.23	48.80	37.75	44.43	
3	บ้านกุยแห่	49.64	40.63	44.33	50.76	31.15	43.30	
4	บ้านทุ่งก้าง่าง	48.61	46.67	36.50	42.44	33.89	41.62	
5	บ้านนามกุย	49.06	41.88	33.88	42.00	33.13	39.99	
6	บ้านถ้ำดาวดิงส์	48.54	30.83	38.08	43.00	33.96	38.88	
7	บ้านแก่งจ้อ	45.42	24.00	39.50	44.67	31.67	37.05	
8	ไตรโยคใหญ่	41.45	34.19	37.45	42.47	28.95	36.90	ลดเวลา เรียน
9	บ้านลีนถิ่น	42.15	34.65	35.44	44.33	26.40	36.59	
10	บ้านหนองเจริญ	37.92	30.42	34.21	46.00	30.42	35.79	
11	บ้านแก่งประลอม	36.14	30.00	36.82	45.27	28.41	35.33	
ระดับเครือข่าย		45.72	37.40	39.36	46.73	33.64	40.57	
ระดับเขตพื้นที่การศึกษา		45.48	36.04	38.94	45.55	30.37	39.28	
เกณฑ์มาตรฐานคะแนน ระดับประเทศ		49.33	43.47	42.59	49.18	40.31	44.98	

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3, กลุ่มงานวัดและประเมินผล การศึกษา, “ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O-net) ปีการศึกษา 2558”

จากตารางที่ 1 จะพบว่า ผลสัมฤทธิ์การทดสอบระดับชาติของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกวิชามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ยกเว้นโรงเรียนวัดใหม่ดงสัก ที่มีคะแนนเฉลี่ย ของทุกวิชาเกินร้อยละ 50

ด้วยความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาส่วนหนึ่งที่เกิดจากการนิเทศ ซึ่งเป็นงานที่ต้องดำเนินการและส่งผลต่อกระบวนการบริหาร ดังนั้นผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ โดยตรงในกระบวนการนิเทศ กระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอน การไม่จัดให้มีกระบวนการ นิเทศ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนของครูรวมไปถึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนอีกด้วย การนิเทศเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาและเป็น การพัฒนางานในโรงเรียน สิ่งที่ได้รับการพัฒนาจะต้องนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนที่ดีขึ้น อีกทั้งการพัฒนา ครูนั้นก็เพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการสรรหา นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานหลัก นั่นคือ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้ สอดคล้องเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในปัจจุบันทางกระทรวงศึกษาเล็งเห็น ความสำคัญของครูผู้สอน โดยมีนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ผู้บริหารจึงเป็น ผู้ให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครูให้เป็นผู้มีคุณภาพ ผู้วิจัยมีความตระหนักและ สนใจถึงความสำคัญของบริษัทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา จึงได้ทำการศึกษาวิจัยบทบาท การนิเทศการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ว่ามีบทบาทหน้าที่การนิเทศเป็นอย่างไร มีปัญหาและ อุปสรรคด้านใด โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนา บทบาทการนิเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการนิเทศของผู้บริหารภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อทราบบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่ม เครือข่ายไทรโยค-ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ข้อคำถามสำหรับการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัยไว้ดังนี้

1. บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้อย่างชัดเจน ได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 อยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนาของบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เป็นแบบพหุวิธี

ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย

ในการศึกษาผู้วิจัยได้นำแนวคิดเชิงระบบตามแนวคิดของลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) มาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งในระบบสังคมที่มีลักษณะเปิดเนื่องจากมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ระบบการบริหารโรงเรียน (System of School Administration) จะมีลักษณะเป็นการจัดการเชิงระบบ โดยพื้นฐานขององค์การทางการศึกษามี 5 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ งบประมาณ ทรัพยากรทางกายภาพ และข้อมูลต่าง ๆ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation process) ได้แก่ การดำเนินการภายในองค์กรและระบบของการจัดการการดำเนินงาน 3) ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ความพึงพอใจของชุมชน ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ และผลของการจัดการศึกษา 4) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) คือ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าหรือกระบวนการขององค์การ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกปัจจัยนำเข้าในการบริหารงานในรอบต่อไป ข้อเสนอแนะอาจนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการเปลี่ยนแปลงและผลผลิตในอนาคต และ 5) สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพแวดล้อมขององค์การรวมไปถึงพลังของสังคม การเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อองค์การ

การศึกษาวิจัยนี้ มีนักการศึกษาได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศไว้ต่าง ๆ กัน ที่สำคัญได้แก่ บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศตามทัศนะของ สจ๊วต อุทรานันท์ สามารถแยกบทบาทหน้าที่ออกได้ตามนี้ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่มีต่อการนิเทศการศึกษา ประกอบไปด้วย 1) การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ของตน 2) ผู้ร่วมวางแผนการจัดการนิเทศการศึกษาร่วมกับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 3) เป็นผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานการนิเทศการศึกษา 4) หน้าที่สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาโดยการเยี่ยมเยียน¹² ไวลส์ (Wiles) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นิเทศ ดังนี้ 1) บทบาทด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) บทบาทในฐานะผู้นำ 3) บทบาทในด้านการจัดการและดำเนินงานในหน่วยงาน 4) บทบาทในการคัดเลือกและใช้ประโยชน์จากบุคลากร 5) บทบาทในการสร้างขวัญของครู 6) บทบาทในการพัฒนาบุคลากร¹³ โอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) กำหนดบทบาทของผู้นิเทศไว้ 4 ส่วน ประกอบไปด้วย 1) บทบาทผู้ประสานงาน (coordinator) 2) บทบาทที่ปรึกษา (consultant) 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) และ 4) บทบาทผู้ประเมิน (evaluator)¹⁴ นอกจากนี้แฮร์ริส (Harris) กล่าวถึงบทบาทของงานนิเทศที่ปฏิบัติกันนั้นประกอบไปด้วย 10 ส่วน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดระบบการเรียนการสอน 3) การจัดหาบุคลากร 4) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก 5) การจัดหาสื่อการเรียนการสอน 6) การฝึกอบรมครูประจำการ 7) การปฐมนิเทศครูใหม่ 8) การจัดบริการพิเศษแก่นักเรียน 9) การพัฒนาการประชาสัมพันธ์โรงเรียน และ 10) การประเมินผลการสอน¹⁵

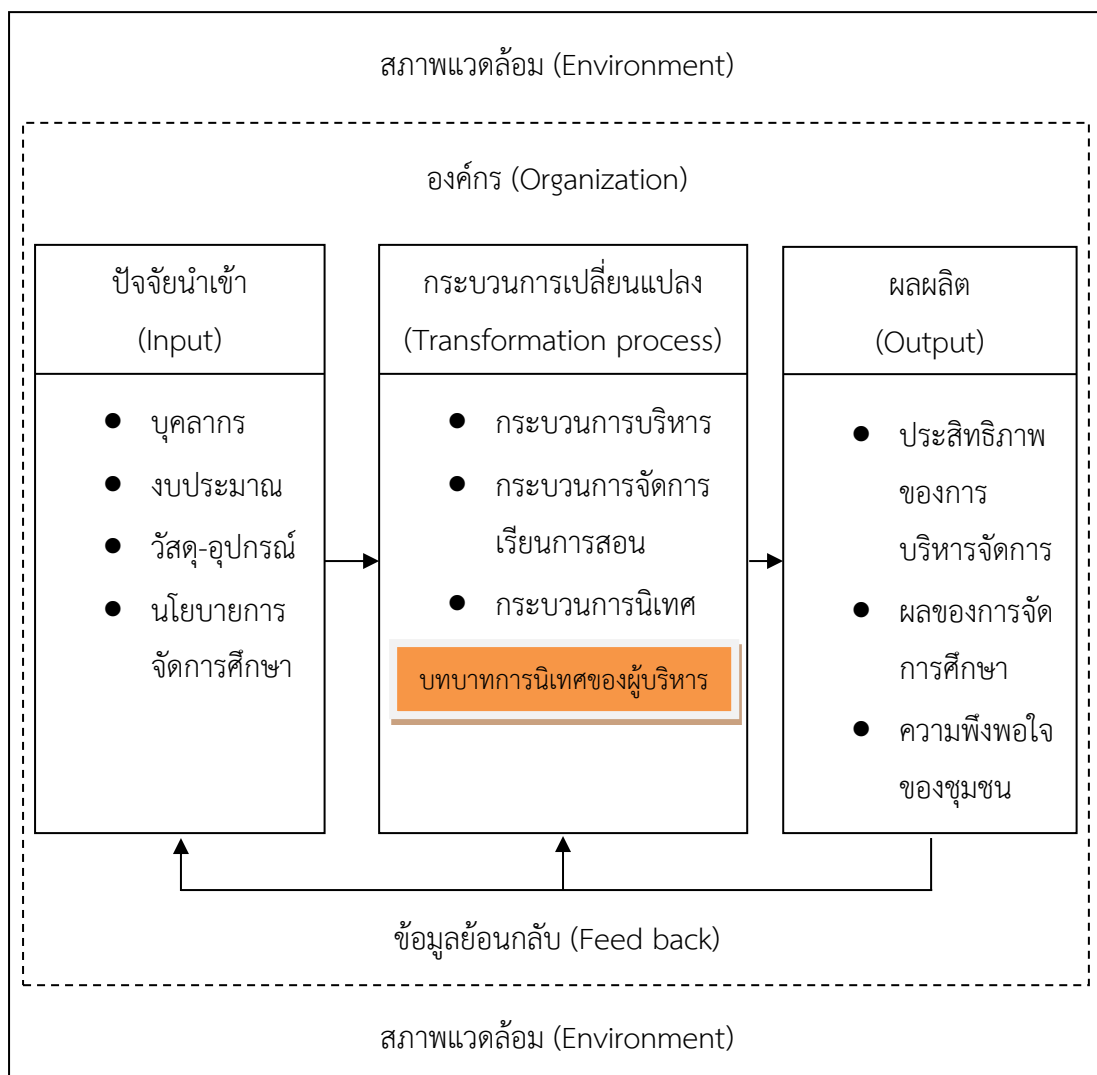
จากแนวคิดทฤษฎีระบบดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบและแนวคิดเกี่ยวกับสถานศึกษาในฐานะที่เป็นระบบเปิด มาเป็นกรอบของการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

¹²สจ๊วต อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: คณะครู ศาสตรจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530), 84-88.

¹³Kimball Wiles, **Supervision for Better Schools**, 5th ed. (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1983), 261-267.

¹⁴Peter F. Oliva and George E. Pawlas, **Supervision for Today's Schools**, 8th ed. (New York: John Wiley & Sons, Inc., 2001), 21-25.

¹⁵Ben M Harris, **Supervisory Behavior in Education**, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall Inc., 1985), 10-12.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงทฤษฎีของการวิจัย

ที่มา: Lunenburg, Fred C., and Allan C. Ornstein, **Educational administration: Concepts and practices**, 6th ed. (Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning, 2012).

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลั่นถีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) ที่ได้กำหนดบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 4 ข้อ ดังนี้ คือ 1) บทบาทผู้ประสานงาน (coordinator) 2) บทบาทที่ปรึกษา (consultant) 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) และ 4) บทบาทผู้ประเมิน (evaluator) มาเป็นขอบเขตของการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 2

บทบาทการนิเทศของผู้บริหาร
1. บทบาทผู้ประสานงาน (coordinator)
2. บทบาทที่ปรึกษา (consultant)
3. บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader)
4. บทบาทผู้ประเมิน (evaluator)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Peter F. Oliva and George E. Pawlas, **Supervision for Today's School**, 8th ed. (New York: John Wiley & Sons, Inc., 2001), 21-25.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในความหมายของคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นิยามคำศัพท์เฉพาะต่าง ๆ ไว้ดังนี้

บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ภาระหน้าที่งานหนึ่งของผู้บริหาร ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือให้ครูมีการพัฒนาปรับปรุงการเรียน การสอนและพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูมีความก้าวหน้า อีกทั้งผู้บริหาร ยังเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุมชนกับโรงเรียน โรงเรียนกับหน่วยงานต้นสังกัด เป็นผู้นำที่เน้นการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง รวมทั้ง เป็นที่ปรึกษาให้กับครูในฐานะผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร โดยประกอบไปด้วยบทบาท 4 คือ 1) บทบาทผู้ประสานงาน (Coordinator) 2) บทบาทที่ปรึกษา (consultant) 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) 4) บทบาทผู้ประเมิน (evaluator)

สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลั่นถัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลไตรโยค ตำบลลั่นถัน ในเขตอำเภอไตรโยคและทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ที่จัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา กับ ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 8 โรงเรียน และโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา กับระดับ ประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 11 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนวัดใหม่ ดงสัก โรงเรียนบ้านท่าทุ่งนา โรงเรียนบ้านกุยแห่ โรงเรียนบ้านนามกุย โรงเรียนทุ่งก้างย่าง โรงเรียน บ้านถ้ำดาวดิ่งส์ โรงเรียนบ้านแก่งจ้อ โรงเรียนไตรโยคใหญ่ โรงเรียนบ้านลั่นถัน โรงเรียนบ้านหนองเจริญ และโรงเรียนบ้านแก่งประหลอม

บุคลากรผู้ให้ข้อมูล หมายถึง บุคลากรภายในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค – ลิ่นถิ้น ทั้ง 11 โรงเรียนละ 3 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่ง ครูผู้ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นการกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย บทบาท การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งมีส่วนสำคัญประกอบไปด้วย บทบาทการนิเทศของผู้บริหาร สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทบาทการนิเทศการศึกษา

ความหมายของบทบาท

บทบาทนับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและต้องแสดงออกให้ถูกต้องเหมาะสมตาม ภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของบทบาท ไว้ดังต่อไปนี้

จอมพงศ์ มงคลวนิช ได้นิยามความหมายของบทบาทไว้ว่า เมื่อบุคคลเกิดมาในสังคม ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมขนาดเล็ก เช่น ครอบครัว ขนาดกลาง เช่น ชุมชน สถานศึกษา สถานที่ทำงาน หรือสถานประกอบการ หรือสังคมขนาดใหญ่ เช่น ประเทศและโลก ต่างมีบทบาทและหน้าที่ที่ต้องทำ เช่น ในระดับครอบครัวก็ต้องเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นน้องเป็นพี่ที่ดี หรือเป็นพ่อแม่ปู่ตายายที่ดีตาม สถานภาพและบทบาทหน้าที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้¹⁶ ซึ่งสอดคล้องกับ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ที่ กล่าวถึงบทบาท ความว่า การทำทำตามบท โดยปริยาย หมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู¹⁷

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมของแต่ละบุคคล ที่จะแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับโดยเป็นการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพขณะนั้น โดยต้องอาศัยประสบการณ์เดิมและความรู้ที่มี

¹⁶จอมพงศ์ มงคลวนิช, การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), 183.

¹⁷ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิชชิ่ง, 2542), 62.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ให้สรุปความว่า ผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน¹⁸ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ กิติมา ปริดีติลก ให้ความหมายว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ ควรทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและผู้นำทางการสอนด้วย โดยจะต้องมีความสามารถการทำงาน 9 ประการ คือ 1) ประเมินผลการทำงานของคุณครู 2) ตั้งความคาดหวังสูงเกี่ยวกับนักเรียนและครู 3) มีมาตรฐานวิชาชีพสูง 4) จัดให้มีและดำเนินการเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน 5) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบุคลากร 6) จัดสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย 7) พัฒนาแผนพัฒนาโรงเรียน 8) จัดระบบสื่อสารภายในที่ดี 9) เข้มงวดต่อการคัดเลือกผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งครู¹⁹ อีกทั้งยังมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสรุปความได้ดังนี้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร สรุปความหมายของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสามารถช่วยให้บุคลากรพัฒนาอาชีพได้ด้วยการแสดงบทบาท 5 ประการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ, ผู้อำนวยการ, ผู้ประสานงาน, ผู้ประสานงาน, ผู้ประสานงาน ดังนี้ 1) บทบาทผู้อำนวยการ ได้แก่ การช่วยบุคลากรให้รู้คุณค่าในอาชีพ ความสนใจและทักษะที่เป็นจุดเด่นของตนเอง ช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญในการวางแผนด้านการงานในระยะยาว สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความสนใจเกี่ยวกับอนาคตด้านการงานของตนได้ และช่วยให้อีกมีความเข้าใจและสามารถแสดงความต้องการของตนเกี่ยวกับอนาคตด้านการงานได้ 2) บทบาทผู้อำนวยการ ได้แก่ แจ้งผลการประเมินเกี่ยวกับการทำงานและผลปฏิบัติตัวของสมาชิกในองค์กรอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา แจ้งให้บุคลากรทราบความคาดหวังและมาตรฐานที่ใช้ในการประเมิน รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรว่าสิ่งใดมีความสำคัญต่อการทำงานในปัจจุบันและความมุ่งหวังในการปรับปรุงการทำงานต่อไป ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน ผลการปฏิบัติตัวและเป้าหมายในอาชีพ และเสนอแนะกิจกรรมที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถปรับปรุงการทำงาน และการปฏิบัติตัวตนได้ 3) บทบาทผู้อำนวยการ ได้แก่ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร อาชีพและอุตสาหกรรม ช่วยให้อีกสามารถให้ข้อมูลและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ และชี้ให้เห็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นและการพัฒนาใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อนหน้าที่การงานของบุคลากร

¹⁸สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **รวมกฎหมายการศึกษา (ฉบับผู้ปฏิบัติ) เล่ม 3** (กรุงเทพฯ: สกศ., 2549), 51.

¹⁹กิติมา ปริดีติลก, "Instruction Leadership : บทบาทที่ไม่ควรลืม," **การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้** (กรุงเทพฯ: ข้าวฟ้า, 2545), 154-155.

4) บทบาทผู้ให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ช่วยให้บุคลากรแสดงเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานที่ตนต้องการได้ ช่วยเหลือให้บุคลากรในการเลือกเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานที่สามารถปฏิบัติได้จริง เชื่อมโยงเป้าหมายในด้านการงานที่มีประสิทธิภาพให้เข้ากับความต้องการทางธุรกิจ และเป้าหมายขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุน รวมทั้งอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในหน้าที่การงาน 5) บทบาทผู้ส่งเสริมสนับสนุน มีดังนี้ ช่วยให้บุคลากรแต่ละคนสามารถพัฒนาแผนงาน โดยละเอียดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงาน ช่วยให้บุคลากรประสบความสำเร็จด้วยการประสานงานกับบุคคลในสาขาอาชีพอื่น ๆ ในองค์กร หรืออุตสาหกรรม อภิปรายถึงความสามารถและเป้าหมายในหน้าที่การงานของบุคลากรกับบุคคลที่สามารถหยิบยื่นโอกาสได้ 1) ให้กับบุคคลเหล่านั้นได้ และสนับสนุนให้บุคลากรรู้จักใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในการสร้างแผนงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้²⁰ สอดคล้องกันกับ ธีระ รุญเจริญ ที่สรุปบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามี 10 ประการประกอบด้วย 1) การเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม 3) การเป็นผู้อำนวยการความสะอาด 4) การประสานความสัมพันธ์ 5) ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากร 6) การสร้างแรงจูงใจ 7) การประเมินผล 8) การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา 9) การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ 10) การส่งเสริมเทคโนโลยี²¹ ประกอบกับความหมายที่ ลิขิต เศรษฐบุตร ให้ความสรุปความว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำแนวนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษามาสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามความมุ่งหมาย ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่คือ การกระทำการวางแผนการจัดแผนงาน การจัดบุคลากรการวิจัย สังการ การประสานงาน การจัดสรรงบประมาณอย่างมีศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้²² นอกจากนี้ อุดม ธารณะ ได้สรุปความว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกเหนือจากภาระงาน 4 งาน ที่ประกอบด้วย งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ยังคงมีบทบาทหน้าที่อื่น ๆ อีก อาทิเช่น บทบาทผู้นำทางวิชาการ บทบาทในการสร้างสรรค์และพัฒนาคุณภาพการศึกษา บทบาทในการบริหาร/

²⁰ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, *จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและปฏิบัติการ* (กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545), 37.

²¹ ธีระ รุญเจริญ, “ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ” *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้* (กรุงเทพฯ : ข้าวฟ้า, 2545), 36-39.

²² ลิขิต เศรษฐบุตร, “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1” (*วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 2551), 17.

จัดการคุณภาพการศึกษา บทบาทในการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล ผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา และบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ²³

จากความหมายของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปความได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานั้นจะประกอบไปด้วยภาระหน้าที่มากมาย และครอบคลุมทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็น บทบาทด้านการบริหารงาน บทบาททางด้านวิชาการ บทบาทด้านผู้นำ เป็นต้น เพื่อให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกมาเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ในขณะนั้น ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่สถานศึกษาตั้งความมุ่งหมายไว้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนิเทศการศึกษา บทบาทหน้าที่ที่ผู้บริหารแสดงในฐานะผู้นิเทศ ควรเน้นบทบาทในการเข้าไปสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนา รวมถึงปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศไว้ ดังต่อไปนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ 1) บทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริม สนับสนุน โดยการนิเทศให้ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจทักษะ และเจตคติในการทำและนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนในรายวิชาที่รับผิดชอบอย่างถูกต้องชัดเจน รวมทั้งนิเทศการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 2) บทบาทเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุน โดยการนิเทศครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญได้แก่ การรู้จักพื้นฐานของผู้เรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอน การสร้างเสริมทักษะ การสนับสนุนการสอน การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพการสอน ผลสัมฤทธิ์ของการสอนและการปรับปรุงแก้ไข 3) บทบาทเป็นผู้นำในการประเมินผลการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการนิเทศให้ครูผู้สอนสามารถดำเนินการประเมินการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา และนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนและตัดสินใจเรียนในในแต่ละรายวิชา/ชั้น²⁴ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ กรองทอง จิระเดชากุล กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศ

²³อุดม ธารณะ, “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2553), 30.

²⁴ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *การนิเทศการสอน* (กรุงเทพฯ: สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2548), 67-68.

การศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) บทบาทในการส่งเสริมและจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง สามารถดำเนินงานตามนโยบายได้ถูกต้อง ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างสมบูรณ์ 2) บทบาทในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพครูโดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ส่งเสริมให้มีการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับครูในโรงเรียน 3) บทบาทในการจัดประชุมอบรม มีการจัดประชุมอบรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประชุม การปฏิบัติการ การสัมมนา การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเข้ารับการอบรมในการพัฒนาวิชาชีพ นำทักษะความรู้มาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) บทบาทในการติดตามประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้ครูพัฒนาศักยภาพได้ดีขึ้น การประเมินเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ 5) บทบาทในการสร้างครุต้นแบบในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลในการพัฒนาและเป็นแบบอย่างให้แก่ครูทั่วไป²⁵

ประกอบกับที่ ไวส์ (Wiles) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำได้ดังต่อไปนี้

- 1) บทบาทด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีภายในกลุ่มและพยายามขจัดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม
- 2) บทบาทในฐานะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่พัฒนาความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ตัวผู้อื่น ช่วยให้ผู้อื่นมีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมในการใช้อำนาจและมีส่วนในการใช้อำนาจ
- 3) บทบาทในด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่พัฒนาการจัดการองค์การของหน่วยงานในโรงเรียน ช่วยให้การดำเนินงานของคณะกรรมการต่าง ๆ ในองค์การดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการตัดสินใจเรื่องใดก็ตามต้องดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจ
- 4) บทบาทในการคัดเลือกและการใช้ประโยชน์บุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่พิจารณาเลือกบุคลากรใหม่ให้ตรงกับความต้องการ โดยให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกด้วยช่วยให้บุคลากรที่เข้าทำงานใหม่รู้สึกว่าเขาเป็นที่ต้องการของโรงเรียน มีความอบอุ่นใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 5) บทบาทในการสร้างขวัญของครู ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ช่วยให้ครูพอใจในงานที่ทำ มีความสะดวกสบายปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางโครงการและนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน ช่วยให้ครูเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง ให้ครูรู้สึกที่ตนเองมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น จัดให้มีบริการต่าง ๆ เช่น คู่มือครู การอบรม เป็นต้น
- 6) บทบาทในการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ จัดให้มีการอบรมในหน่วยงานโดยจัดให้ตรงตามความต้องการของครู การประชุมครูที่จัดให้มีขึ้นช่วยให้ครูมีความก้าวหน้าใช้วิธีการสังเกตการณ์สอน แต่ต้องมีความเข้าใจกันทั้งสองฝ่ายใช้วิธีการวัดผลเพื่อ

²⁵กรองทอง จิตรเดชากุล, **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: ธารอักษร, 2550),

พัฒนาบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอน²⁶ โดยมี บีชและไรฮาร์ทซ (Beach and Reinhartz) ได้กล่าวถึงบทบาทผู้บริหารในฐานะผู้นำ ดังนี้ 1) ผู้นำ (leader) เพื่อโน้มน้าวให้ครูได้ทำการเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสามารถทำงานกับครูเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และช่วยให้ครูปรับแผนการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างเสมอภาค รวมทั้งจูงใจให้ครูยอมรับหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนใหม่ บทบาทนี้เป็นบทบาทที่มีความคล้ายคลึงกับบทบาทการเป็นผู้พัฒนาองค์การและการเป็นนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องใช้ความพยายามอย่างกว้างขวาง ในการรวบรวมการปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา 2) นักวางแผน/นักจัดการ (planner/organizer) บทบาทนี้เป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุด เพราะการวางแผนเป็นการคาดการณ์ถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติ และแนวทางที่จะปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ จะต้องร่วมดำเนินการวางแผนทั้งในระดับสถานศึกษา โดยการวางแผนพัฒนาครูทั้งหมดในสถานศึกษา และวางแผนระดับย่อย คือการพัฒนาครูในเรื่องเฉพาะเจาะจง การวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการ เพราะแผนเป็นตัวกำหนด เป้าหมายและการจัดลำดับความสำคัญของการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังต้องจัดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร จัดผู้สอนและทรัพยากรที่ใช้ตามเวลาที่กำหนด 3) ผู้เอื้ออำนวย (facilitator) มีหน้าที่ในการเอื้ออำนวยและสนับสนุนให้ครูซึ่งมีความต้องการและความสามารถแตกต่างกัน ให้ปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสนับสนุนช่วยเหลือครูทั้งในทางตรงด้วยการสอนแนะครู และโดยทางอ้อมด้วยการจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน จัดหาทุน การสนับสนุนให้มีทัศนคติ การสังเกต และการรับฟังการสะท้อนการสอนของครูเพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติการสอนของครู 4) ผู้ประเมิน (appraiser/assessor) เป็นบทบาทที่มีประเด็นโต้แย้งกันอยู่ นักวิชาการบางคนมองว่า การประเมินเป็นการทำเพื่อประโยชน์ขององค์กรไม่ใช่ประโยชน์ของครู อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนักวิชาการกลุ่มหนึ่งให้ความเห็นว่า การประเมินการสอนอาจต้องปฏิบัติไปพร้อมกับการสอน แนะนำและช่วยเหลือสนับสนุนครูเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอน 5) ผู้เสริมกำลังใจ (motivator/encourages) การจูงใจให้ครูเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา การเสริมกำลังใจด้วยการเสริมสร้างความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่นในการเห็นคุณค่าในตนเอง จะช่วยในการสร้างแรงบันดาลใจต่อการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน และช่วยให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเอง 6) นักสื่อสาร (communication) ต้องเป็นนักสื่อสารที่ดี ความสามารถในการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถในการฟังและการตอบโต้ของผู้สังเกตเอง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องสามารถสื่อสาร ความคิดและข้อมูลสารสนเทศกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงชุมชนได้อย่างมี

²⁶Kimball Wiles, *Supervision for Better School*, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1983), 261-267.

คุณภาพ 7) ผู้ตัดสินใจ (decision maker) ต้องมีความสามารถในการตัดสินใจที่ส่งผลต่อนักเรียน ครู บุคลากรอื่น ๆ และต่อองค์กร เรื่องที่ต้องตัดสินใจ ได้แก่ การปรับปรุงการเรียนการสอนหลักสูตร และการพัฒนาบุคลากรกระบวนการนิเทศจึงต้องอาศัยการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง นักเรียน อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจที่จะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้นิเทศภายใต้ข้อมูลที่ชัดเจนของสถานศึกษา 8) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ผู้นิเทศโดยตำแหน่งแล้วจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในการเรียนการสอน แต่การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้สมาชิกต้องมีความเต็มใจและมีความรู้ความสามารถในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนั้น ผู้นิเทศจะเป็นผู้ปรับเปลี่ยนแผนและกระบวนการทำงานของครูที่จะส่งผลในทางบวกกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน 9) ผู้สอนแนะ/พี่เลี้ยง (coach/mentor) เป็นบทบาทสำคัญที่จะช่วยเหลือส่งเสริมเกี่ยวกับการรับรู้ การตัดสินใจ และการใช้ทักษะทางสติปัญญา นอกจากนี้ยังช่วยในการจัดหาทรัพยากรและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน²⁷ อีกทั้งโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้นิเทศไว้ 4 ประการ คือ 1) บทบาทผู้ประสานงาน (coordinator) หมายถึง ผู้นิเทศจะทำหน้าที่ประสานระหว่างหลักสูตรกับตัวผู้สอน โดยจะต้องรู้รายละเอียดต่าง ๆ ของกระบวนการจัดการศึกษา มีการชักนำครูให้ปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ในฐานะผู้พัฒนาบุคลากรผู้นิเทศจะต้องมีการวางแผนร่วมกันกับครู มีการจัดโครงการอบรมต่าง ๆ มีการประเมินครู และจัดโครงการอบรมระหว่างปฏิบัติการสอน 2) บทบาทที่ปรึกษา (consultant) หมายถึง ผู้นิเทศต้องแสดงความเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากร โดยจะต้องให้การช่วยเหลือครูทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม สามารถที่จะให้ข้อเสนอแนะและข้อมูลแก่ครูได้ ผู้นิเทศต้องช่วยเหลือครูในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนและหาแนวทางให้วัตถุประสงค์นั้นมีความสำเร็จ จะต้องเป็นผู้ที่จะช่วยครูได้รับการพัฒนามีทักษะการสอนที่ดี สามารถที่จะสร้างวิธีสอนที่ดีให้แก่ครูได้ 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) หมายถึง การที่ผู้นิเทศเป็นผู้นำของกลุ่มครูได้มีการค้นหาวิธีการปรับปรุงหลักสูตร ปรับปรุงวิธีการสอนหรือพัฒนาตนเอง จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับพลวัตของกลุ่มและสามารถแสดงความเป็นผู้มีทักษะของการเป็นผู้นำ ผู้นิเทศจะต้องช่วยเหลือครูให้สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายของกลุ่ม โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตย จะต้องมีการจำแนกและส่งเสริมความเป็นผู้นำภายในกลุ่ม 4) บทบาทผู้ประเมิน (evaluator) หมายถึง ผู้นิเทศสามารถช่วยเหลือครูในการประเมินวิธีสอนและประเมินหลักสูตร มีการช่วยครูในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มีการกำหนดหัวข้อประเด็นการวิจัย มีการ

²⁷Don M. Beach and Judy Reinhartz, **Supervision Leadership: focus on instruction** (Boston: Allen and Bacon, 2000), 16-18.

ช่วยเหลือครูในการประเมินการจัดชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูมีการประเมินจุดอ่อนจุดแข็งของครูและช่วยเหลือครูในการคัดเลือกวิธีการแก้ปัญหา²⁸

จากบทบาทของผู้นิเทศที่มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้หลายท่าน สามารถสรุปได้ความเป็นภาระหน้าที่งานหนึ่งของผู้บริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือให้ครูมีการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูมีความก้าวหน้า อีกทั้งผู้บริหารยังเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุมชนกับโรงเรียน โรงเรียนกับหน่วยงานต้นสังกัด เป็นผู้นำที่เน้นการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้กับครูในฐานะผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร โดยประกอบไปด้วยบทบาท 4 คือ 1) บทบาทผู้ประสานงาน (Coordinator) 2) บทบาทที่ปรึกษา (consultant) 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) 4) บทบาทผู้ประเมิน (evaluator)

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาได้มีนักการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

สังัด อุทรานันท์ ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนไว้ว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน โดยที่ อัญชลี โพธิ์ทอง ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา หมายถึง การชี้แจง การแสดงหรือการจำแนกเกี่ยวกับการเล่าเรียน การฝึกฝนและการอบรม²⁹ และยังกล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารการนิเทศไม่ใช่งานที่จะคอยจับผิดในการสอนของครูบาอาจารย์ แต่หากเป็นงานที่จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่ายในการดำเนินการสร้างแนะนำและปรับปรุงคุณภาพการสอนให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งชาญชัย อาจินสมาจาร ได้ให้จำกัดความของการนิเทศการศึกษา ไว้ว่าเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำและชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเขา ตลอดจนสภาพการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์³⁰ โดย สุมณ

²⁸Peter F. Oliva and George E. Pawlas, **Supervision for Today's School**, 8th ed. (Longman Publishers, Inc. 2001), 25-26.

²⁹อัญชลี โพธิ์ทอง, **นิเทศการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549), 66.

³⁰ชาญชัย อาจินสมาจาร, **การนิเทศการศึกษา** (ม.ป.ท.: ม.ป.ป.). (อึดสำเนา).

อมรวีวัฒน์ ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาว่า มิใช่การอบรมสั่งสอนในแนวตั้ง คือ จากผู้รู้มากไปสู่ผู้ที่รู้น้อยกว่าเพียงอย่างเดียวเป็นกระบวนการแนวราบที่ทุกฝ่ายยอมรับนักถือในความเด่นและความด้อยของกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ที่ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ว่า คือ กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา³¹ ซึ่ง โกลแฮมเมอร์ และคณะ (Goldhammer and Others) ได้จำกัดความหมายของการนิเทศไว้ว่า เป็นลักษณะงานที่มอบให้ครูหรือผู้นิเทศที่จะกระตุ้นให้ครู หรือ ครูแนะแนวในสถานศึกษาได้มีการพัฒนาในการที่จะนำวิธีการสอน สื่อการเรียนการสอนมาใช้โดยเน้นทักษะในการติดต่อสื่อสารปัจจุบัน การนิเทศเป็นความพยายามที่จะช่วยเหลือครูเพื่อแก้ปัญหาช่วยเหลือในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูและนักเรียน³² โดยที่กลิคแมน (Glickman) มีความเห็นว่าการนิเทศเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับงานและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยเป็นการสอนในเรื่องหลักการ การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมและการพัฒนาครู รวมไปถึงการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน³³ รวมไปถึง โอลิวา และ พอลัส (Oliva nad Pawlas) กล่าวว่า การนิเทศ เป็นการให้บริหารแก่ครูทั้งรายบุคคลและกลุ่ม โดยการให้บริการนี้เป็นการช่วยเหลือที่มีความชำนาญเฉพาะเพื่อที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สรุปได้ว่า การนิเทศเป็นการเน้นคำว่า บริการและช่วยเหลือเป็นสิ่งสำคัญ³⁴

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายระหว่างผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ โดยใช้การแนะนำ ชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือกันด้วยความเป็นมิตร เพื่อร่วมกันปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาทั้งด้านการเรียน และการสอนให้มีประสิทธิภาพ

³¹ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การบริหารงานวิชาการ** (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 223.

³²Robert Goldhammer and Others, **Clinical Supervision**, 2nd ed. (New York: Holt Rinehart and Winston, 1980), 13.

³³Carl D. Glickman, **Development Supervision: Alternative Practice for Helping Teachers Improve Instruction** (Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development, 1981), 6.

³⁴Peter F. Oliva and George E. Pawlas, **Supervision for today's schools**, 8th ed. (New York: John Wiley & Sons, 2001), 11-12.

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านการเรียนการสอนการใช้วิธีการที่หลากหลาย ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ ระบุวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอน ประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ข้อ ประกอบไปด้วย 1) เพื่อพัฒนาคน คือ การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น 2) เพื่อพัฒนาคน เนื่องจากงานการนิเทศมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเหตุนี้การนิเทศที่จัดขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมายที่พัฒนางานสอนให้ดีขึ้น 3) เพื่อสร้างการประชาสัมพันธ์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันและการพัฒนาโดยเปลี่ยนกันเป็นผู้เสนอแนะและผู้รับฟัง ซึ่งไม่ใช่การทำงานภายใต้การถูกบังคับและคอยตรวจตราหรือจับผิด 4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจการทำงานร่วมกันและการพัฒนาเพราะขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่ได้สร้างขวัญและกำลังใจแล้วการนิเทศการสอนก็ย่อมไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย³⁵ ขณะเดียวกัน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารและงานวิชาการของสถานศึกษา 2) เพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3) เพื่อสำรวจ วิเคราะห์ วิจัยและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 4) เพื่อพัฒนาหลักการและสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและจำเป็นของสถานศึกษาและครูอาจารย์ 5) เพื่อพัฒนาหลักการและสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและจำเป็นของสถานศึกษาและครูอาจารย์ 6) เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครูอาจารย์ให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์อันจำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนการจัดการศึกษาทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้³⁶ ซึ่ง จันทรานี สงวนนาม ได้กล่าวว่าจุดมุ่งหมายการนิเทศภายใน ดังนี้ 1) เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 2) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ 3) เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ

³⁵สังัด อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา: หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 16.

³⁶ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 226.

ของชุมชนและสังคมต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน 4) เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาวิชาชีพ 5) เพื่อส่งเสริมให้ สถานศึกษาปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และชื่นชมในผลงาน 6) เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน สังคมและวัฒนธรรม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการพัฒนาครูด้านต่าง ๆ ไว้ ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีให้แก่ครู ในด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการและทางความคิด ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความคิดสร้างสรรค์ และความมุ่งมั่น มีอุดมการณ์ในอันที่จะอบรมนักเรียน ให้เป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ 2) เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและ เสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอนให้แก่ครู ในด้านการวิเคราะห์และปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการศึกษาพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน การเลือกและปรับปรุงเนื้อหาการสอน การพัฒนากระบวนการ เรียนการสอน การพัฒนาการใช้ประกอบการเรียนการสอน การดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เหมาะสมและการประเมินผลการเรียนการสอน 3) เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานของครูโดยใช้ กระบวนการกลุ่ม ได้แก่ การร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการแก้ปัญหาการสอน การร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีระบบระเบียบ การร่วมมือกันทำงานด้วยความเข้าใจ เห็นอก เห็นใจและยอมรับซึ่งกันและกัน 4) เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีให้แก่ครูในด้านความเป็นผู้นำทาง วิชาการและความคิด ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความคิดสร้างสรรค์ และความมุ่งมั่น มีอุดมการณ์ในอันที่ จะอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ 5) เพื่อ พัฒนาวิชาชีพครูและเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอนให้แก่ ครู ในด้านการวิเคราะห์และปรับปรุง จุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการศึกษาพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน การเลือกและปรับปรุงเนื้อหาการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาการใช้ประกอบการเรียนการสอน การดำเนินการ กิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและการประเมินผลการเรียนการสอน 6) เพื่อพัฒนากระบวนการ ทำงานของครูโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เช่น การร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการ แก้ปัญหาการสอน การร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีระบบ ระเบียบ การร่วมมือกันทำงาน ด้วยความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจและยอมรับซึ่งกันและกัน การร่วมมือกันทำงานอย่างมีเหตุมีผลในการ พัฒนาหลักสูตร สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ก้าวหน้าเกิดประโยชน์สูงสุด การประสานความร่วมมือ ระหว่างเครือข่ายการนิเทศ และแหล่งวิทยาการในการบริการช่วยเหลืองานวิชาการของโรงเรียน 7) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในตำแหน่งวิชาชีพ โดยสร้างความมั่นใจในความถูกต้องเกี่ยวกับการ ใช้หลักสูตรและการสอน สร้างความสบายใจในการทำงานร่วมกัน และสร้างความก้าวหน้า

ในวิชาชีพครู³⁷ ขณะเดียวกัน ปฐมา สิทธิสร กล่าวสรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศเพื่อจะช่วยเหลือให้บุคลากรในโรงเรียนได้ปรับปรุงตนเองด้านการสอน บุคลิกภาพ ตลอดจนการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีความพึงพอใจและแนวทางในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้เรียนมีคุณภาพ ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ³⁸ อีกทั้ง กรองทอง จิระเดชากุล ก็ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศซึ่งประกอบด้วย 2 ประการ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป

1.1. เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนได้

1.2. เพื่อพัฒนาความสามารถของครู

1.3. เพื่อช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้

1.4. เพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ

2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ในเรื่องต่อไปนี้

2.1. เพื่อให้สถานศึกษามีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

2.2. เพื่อเน้นให้มีการวิเคราะห์ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย

2.3. เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการ เน้นทักษะกระบวนการคิด ฯลฯ

2.4. เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ/วิธีการเรียนรู้ของครู

2.5. เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2.6. เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

2.7) เพื่อให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และปรับปรุงกระบวนการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น³⁹

³⁷สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. “รายงานผลการจัดการศึกษาประจำปี 2558” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546), 24-25.

³⁸ปฐมา สิทธิสร, “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอพนมทวนจังหวัดกาญจนบุรี” (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551), 24.

³⁹กรองทอง จิระเดชากุล, **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร, 2550), 3.

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาต่างชาติ บริกส์ และจัสท์แมน (Briggs and Justman) สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา เป็นประการ ดังนี้

1. ช่วยให้ครูเห็นจุดมุ่งหมายของการศึกษาเด่นชัดขึ้น สถานศึกษาได้รู้วิธีทางสู่จุดหมาย
2. ช่วยให้ครูเข้าใจปัญหา ความต้องการของเด็กและวิธีให้เด็กแก้ปัญหาเหล่านั้นได้
3. ช่วยสร้างความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยให้แก่เด็ก
4. ช่วยให้ครูมีขวัญดีร่วมกันทำงานอย่างมีความสุขและบรรลุผลร่วมกัน
5. ช่วยค้นหาและพัฒนาความสามารถของครู
6. ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการสอนให้แก่ครู
7. ช่วยเหลือในการปฐมนิเทศครูใหม่
8. ช่วยให้ครูสามารถประเมินตนเองและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน
9. ช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนและหาทางช่วยเหลือนักเรียน
10. ช่วยความสัมพันธ์ อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
11. ช่วยชุมชนให้เข้าใจปัญหาของสถานศึกษาเพื่อจะได้ร่วมมือกันแก้ปัญหา ช่วยป้องกันมิให้ชุมชนเข้าใจผิด และใช้ครูโดยไม่มีเหตุผลอันควร⁴⁰

โดยสอดคล้องกับ บีช และ ไรน์ฮาร์ทซ (Beach and Reinhartz) ได้กล่าวสรุปถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า คือการดำเนินการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมครูให้มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาและความงอกงามในวิชาชีพระยะยาว ซึ่งจะส่งผลสูงสุดต่อคุณภาพการเรียนการสอน ความงอกงามและการพัฒนาดังกล่าวขึ้นอยู่กับระบบที่มีพื้นฐานจากความไว้วางใจและการให้การสนับสนุนความพยายามของครูในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนในชั้นเรียน⁴¹ รวมถึงเซอร์จิโอแวนนี และสตาร์เรทท์ (Sergiovanni and Starratt) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาได้ความว่าเป็นการช่วยเหลือสถานศึกษา โดยเพิ่มโอกาสและความสามารถของสถานศึกษาเพื่อให้มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการส่งเสริมความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน⁴²

จากแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาจากนักการศึกษาหลายท่านสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการร่วมมือของผู้นิเทศเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม

⁴⁰Thomas H. Briggs and Joseph Justman, **Improving Instruction Through Supervision** (New York: Macmillan Co, 1995), 460-461.

⁴¹Don M. Beach and Judy Reinhartz, **Supervision leadership: focus on instruction** (Boston: Allyn and Bacon, 2000), 4-5.

⁴²Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratt, **Supervision: A redefinition**, 8th ed. (New York: McGraw-Hall, 2007), 3.

สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาครู สร้างขวัญและกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพและพัฒนางานให้มีคุณภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยกันพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังของการจัดการศึกษา

ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

กรองทอง จิตรเดชากุล ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน หมายความว่า การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนในประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก ได้แก่ การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ หรือการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึงการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูในสถานศึกษานั้น ในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียน⁴³ ขณะเดียวกันนั้น จันทราณี สงวนนาม ได้ให้ความหมายการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ว่าซึ่งการดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ซึ่งผู้ได้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนและบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ได้สรุปความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานทางการศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียนและเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวผู้เรียนในทุกด้านโดยบุคลากรในโรงเรียนรวมถึงเป็นการพัฒนาความก้าวหน้าของครูอีกทางหนึ่งด้วย⁴⁴

สรุปความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนนั้นเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนและช่วยพัฒนาครูให้เป็นผู้มีความรู้เต็มตามศักยภาพ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและเป็นการพัฒนาตัวครูให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพอีกด้วย

⁴³กรองทอง จิตรเดชากุล, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ: ธารอักษร จำกัด, 2550), 4.

⁴⁴รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การนิเทศการศึกษา (สงขลา: บริษัท นำศิลป์โฆษณา จำกัด, 2557), 215.

หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไข พัฒนา ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนในอันที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น ดังนั้น การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนผู้นิเทศจะต้องมีหลักการดำเนินงานเพื่อจะทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา เป็นประการดังต่อไปนี้

กรองทอง จิระเดชากุล ได้กล่าวถึงหลักการจัดการนิเทศภายในไว้ดังนี้ 1) การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 2) บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 3) การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูและนักเรียน⁴⁵ อีกทั้ง กมล ภูประเสริฐ ยังได้กล่าวถึงการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ การจัดให้มีการดำเนินงานดังต่อไปนี้ 1) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในที่มีหลักการให้บุคลากรทุกคนรับผิดชอบในการนำสถานศึกษาไปสู่มาตรฐานการศึกษาาร่วมกัน ทุกคนจึงต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพึ่งตนเองได้ในทางวิชาการ แต่ละคนเป็นผู้นิเทศและเป็นผู้รับการนิเทศตามความสามารถเฉพาะตัวในแต่ละด้าน 2) การกำหนดวิธีการและระยะเวลาการนิเทศภายใน วิธีการที่จะนำไปใช้ควรเป็นวิธีการที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิด ความรู้ ความเข้าใจจากการอ่าน การค้นคว้า การได้ไปประชุม อบรม สัมมนาปฏิบัติการณ์ในระดับต่าง ๆ การสาธิตรูปแบบการสอนเพื่อช่วยกันค้นหาข้อบกพร่องและปรับปรุงให้เป็นรูปแบบของสถานศึกษาร่วมกัน การประชุมระดมสมองที่ไม่ต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์กันโดยตรง เป็นต้น 3) การควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ 4) การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยถือว่าเป็นปัญหาของสถานศึกษาโดยส่วนรวม และสุดท้าย รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ได้สรุปเกี่ยวกับหลักการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า การนิเทศภายในจะต้องมีหลักของความเป็นประชาธิปไตย ส่งเสริมให้เกิดความมีอิสระในความคิด การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อผลที่จะเกิดกับโรงเรียนและผู้เรียนให้มากที่สุด⁴⁶

สรุปหลักการการนิเทศภายในโรงเรียนได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีหลักการสำคัญที่ผู้นิเทศจะต้องนำไปปฏิบัติใช้ คือ การนิเทศต้องเน้นการมีส่วนร่วมในการร่วมกันดำเนินงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีความเป็นประชาธิปไตย ต้องเป็นการส่งเสริมแนะนำให้เกิดการพัฒนาเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้โดยการนิเทศด้วยการให้คำปรึกษาที่เป็นมิตร เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

⁴⁵เรื่องเดียวกัน, 5.

⁴⁶รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, **การนิเทศการศึกษา** (สงขลา: บริษัท นำศิลป์โฆษณา จำกัด, 2557), 232.

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

กระบวนการนิเทศ (process of supervision) คือ ขั้นตอนการดำเนินงานและการปฏิบัติงานนิเทศที่เป็นระบบ มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง ประเมินสภาพการดำเนินงาน การจัดลำดับงาน การวางแผน การออกแบบงาน การประสานงาน ตลอดจนการร่วมมือดำเนินงานให้ลุล่วงไป การนิเทศภายในโรงเรียนต้องมีกระบวนการนิเทศภายใน ใช้เป็นแนวในการปฏิบัติเพื่อควมมีระบบระเบียบในการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนตามแนวคิดของดังจะกล่าวต่อไปนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ ได้กำหนดกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นการวางแผนการนิเทศ ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ และขั้นการประเมินผลการนิเทศ⁴⁷ โดยที่ ชารี มณีศรี กล่าวถึงกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญมีขั้นตอนปฏิบัติการทั้งด้านกระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศ และกระบวนการการเรียนการสอนควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง ทั้ง 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าชั้น คุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน การสำรวจความต้องการของครู การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการจัดอันดับกำหนดทางเลือกการแก้ปัญหาและดำเนินการตามความเหมาะสม

ขั้นที่ 2 การวางแผน นำเอาทางเลือกในขั้นที่ 1 มากำหนดรายละเอียดของกิจกรรม โดยเขียนเป็นโครงการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ผู้รับผิดชอบโครงการ แผนการดำเนินงาน ระยะเวลา สถานที่ งบประมาณ การประเมินและผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ เป็นขั้นลงมือตามแผนหรือโครงการนิเทศที่กำหนดโดยคำนึงถึงหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อ และเครื่องมือนิเทศ การเตรียมความพร้อมสร้างความเข้าใจ รวมถึงการเสริมแรงใจให้กำลังใจ ช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล ตรวจสอบผลการดำเนินการนิเทศติดตามโครงการที่กำหนดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ การประเมินความคิดเห็น กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนรวมผลการประเมินข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงต่อไป⁴⁸

⁴⁷คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, *การนิเทศภายในโรงเรียน* (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศ, 2534).

⁴⁸ชารี มณีศรี, *การนิเทศการศึกษา* (กรุงเทพฯ: บุรพาศาสน์, 2542), 202-203.

ในขณะเดียวกัน สงัด อุทรานันท์ ได้แบ่งกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 5 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P)

1.1 บุคลากรภายในโรงเรียนต้องรับรู้สภาพปัจจุบันปัญหาและปรับความต้องการร่วมกัน ดังนั้น จึงควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อให้ครูผู้รับการนิเทศได้รับรู้ว่าตัวเขาเป็นบุคคลหนึ่งที่จะต้องร่วมแก้ปัญหาหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนดีขึ้นกว่าเดิม

1.2 ผู้ดำเนินการนิเทศเป็นผู้นำในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา กำหนดจุดประสงค์ กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือกำหนดทางเลือกสำหรับการดำเนินการนิเทศ

1.3 จัดสรรบุคลากรและมอบหมายให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ รับผิดชอบ ผู้บริหารจะต้องรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ และให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเหล่านี้

ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Informing-I)

2.1 อาจดำเนินการโดยบุคลากรภายในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งในกรณีหลังนี้ ผู้บริหารจะต้องมอบหมายให้ผู้นั้นผู้ใดเป็นผู้ติดตามแนวคิดจากวิทยากร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

2.2 ผู้บริหารควรร่วมฟังวิทยากรใหม่ ๆ จากวิทยากรไปพร้อม ๆ กับครูผู้รับการนิเทศด้วย

2.3 หลังจากการให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศแล้ว ควรจัดทำข้อตกลงในการทำงาน ซึ่งจะมีผลต่อความตั้งใจและเอาใจจริงกับการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ (Doing-D) การดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ เมื่อผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามที่ได้รับรู้มาแล้ว ผู้นิเทศจะทำหน้าที่นิเทศการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตน ส่วนผู้บริหารจะคอยสนับสนุนให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานนิเทศมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

3.1 ดำเนินการนิเทศตามข้อตกลงที่ได้ทำร่วมกัน

3.2 ก่อนที่จะลงมือนิเทศควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

3.3 ควรเข้าทำการนิเทศพร้อมกับครูและควรออกจากห้องเรียนพร้อมกับครูผู้รับการนิเทศ

3.4 ควรใช้เทคนิควิธีการนิเทศหลาย ๆ รูปแบบและควรให้มีการเปลี่ยนบทบาทในการนิเทศบ้าง

3.5 ขณะสังเกตพฤติกรรมการสอนถ้าพบว่าครูทำการสอนผิดไม่ควรทักท้วง ควรพูดคุยกับครูผู้สอนเป็นการส่วนตัวหลังจากการสอบผ่านไปแล้ว

3.6 การใช้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ ควรเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม และควรให้ข้อมูลทั้งส่วนที่ดีซึ่งควรรักษาไว้และส่วนบกพร่องซึ่งควรแก้ไขปรับปรุง

3.7 ควรใช้วิธีการนิเทศที่เหมาะสม เช่น การนิเทศแบบคลินิกและการนิเทศ โดยยึดจุดประสงค์

ขั้นที่ 4 การสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศ (Reinforcing-R)

4.1 ผู้นิเทศจะต้องสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศและผู้บริหารจะต้องสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศทั้งหมด คือ ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ

4.2 การสร้างเสริมกำลังใจของผู้นิเทศจะทำได้โดยใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ สร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองและวางตัวอยู่ในฐานะผู้ร่วมงาน ไม่ใช่ฐานะผู้บังคับบัญชา

4.3 การสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารโรงเรียนทำได้โดยการให้ความสนใจ และสนับสนุนการปฏิบัติงานและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการนิเทศ

4.4 อย่าทำลายขวัญ สิ่งสำคัญที่ควรระวังคือ การให้ความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรม

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)

5.1 ควรดำเนินการประเมินผลผลิต กระบวนการและปัจจัยป้อนเข้า

5.2 ในส่วนของผลผลิตนั้น ให้ประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศโดยตรง ไม่จำเป็นต้องประเมินคุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ ทั้งนี้ เพราะคุณภาพของนักเรียนนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ อีกมาก ในส่วนของกระบวนการปฏิบัติงานนั้น ควรมุ่งเน้นพฤติกรรมในการทำงานร่วมกัน

5.3 ผลที่ได้จากการประเมินควรนำมาเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจในการปฏิบัติงานนิเทศต่อไป

จากขั้นตอนทั้ง 5 ขั้น เป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบจึงทำให้การนิเทศมีประสิทธิภาพสมบูรณ์⁴⁹

จากขั้นตอนการนิเทศการศึกษาสามารถสรุปได้ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนการนิเทศ 2) การประชุมก่อนการนิเทศ 3) การปฏิบัติการณ์หรือการสังเกตการสอน 4) การวิเคราะห์และติดตามผล 5) การให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 6) การประเมินผลการนิเทศ

⁴⁹สังต์ อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 125-131.

ประโยชน์ของการนิเทศภายใน

การนิเทศภายในสถานศึกษามีกระบวนการนิเทศที่ดำเนินเป็นระบบขั้นตอนและต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง แนะนำแนวทางเพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเองและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวถึงประโยชน์ของการนิเทศภายในไว้ดังต่อไปนี้

จันทรานี สงวนนาม ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการนิเทศภายในไว้ดังนี้ 1) ทำให้ครูสามารถสอนได้ตรงตามเป้าหมาย เพราะผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นิเทศจะช่วยเหลือครูในการตรวจสอบและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา มิให้การแก้ปัญหาและอุปสรรคการสอนเกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น 2) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการและทำหน้าที่นิเทศภายใน จะทำให้ความเคลื่อนไหวทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องตลอดเวลา 3) ทำให้บุคลากรในสถานศึกษามองเห็นความสำคัญของงานวิชาการและปฏิบัติงานโดยเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญในการบริหารสถานศึกษา 4) การนิเทศภายในจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น อันมีผลกระทบต่อคุณภาพของการเรียนการสอน⁵⁰ โดยที่ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ได้สรุปประโยชน์ของการนิเทศการสอนเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้ 1) ช่วยพัฒนาคุณภาพของครู ทั้งก่อน ระหว่างและหลังกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยครูจะได้ทราบศักยภาพของตน เพื่อพัฒนาตนเอง โดยมีผู้นิเทศเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำและที่สำคัญยังเพิ่มความมั่นใจในการสอนของครูหากครูมีความพร้อมในการสอน 2) ช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เมื่อครูได้พัฒนาตนเองตามที่ผู้นิเทศได้แนะนำแล้วผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นย่อมจะส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสนุก เพราะครูเตรียมการสอนอย่างดี 3) ช่วยพัฒนางานด้านวิชาการภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เมื่อครูดี เด็กดี คุณภาพของงานด้านวิชาการก็ต้องดีตามไปด้วย 4) ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับบุคลากร เมื่อครูทุกคนเปิดใจพร้อมรับการนิเทศการสอน มีการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ มีการให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์ ด้วยใจที่เป็นกัลยาณมิตรแล้วความสัมพันธ์ที่ดีย่อมเกิดขึ้น นั่นหมายถึงองค์กรที่เข้มแข็งด้วย ในขณะที่เดียวกัน พิบูลชัย ศรีเข้ม ได้สรุปไว้ว่า สถานศึกษามีความจำเป็นต้องการจัดนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการช่วยเหลือส่งเสริมให้ครูร่วมกันทำงานโดยใช้หลักคิดและแก้ปัญหาตนเอง แทนการรอคอยหรือรอรับความช่วยเหลือจากบุคคลที่อยู่นอกสถานศึกษา ทั้งยังรู้หลักประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานอันจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญมากต่อการพัฒนาการเรียน

⁵⁰จันทรานี สงวนนาม, **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: บริษัทบุ๊คพอยท์ จำกัด, 2545), 154.

การสอนของสถานศึกษาด้วย⁵¹ อีกทั้ง ประมวล โตโคสูง ให้ความว่า การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาตลอดจนการพัฒนาหลักสูตร ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว การขาดประสบการณ์ของครูใหม่ การประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู ดังนั้น การนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็นรวมถึงเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น⁵²

จากที่กล่าวถึงประโยชน์ของการนิเทศภายในจะสามารถสรุปได้ว่า การนิเทศการสอนเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นตัวเสริมความมั่นใจให้กับตัวครู เพราะครูจะได้รับคำแนะนำที่ดีจากผู้นิเทศ รวมทั้งได้ร่วมมือกันเพื่อพัฒนากระบวนการการนิเทศให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง นั่นหมายถึงดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

สถานที่ตั้งจำแนกตามศูนย์เครือข่ายฯ ไทรโยค – ลีนถิ่น ที่ตั้งอยู่ในตำบลไทรโยคและตำบลลีนถิ่นที่ประกอบไปด้วยสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถม 8 โรงเรียน และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขยายโอกาส 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 11 โรงเรียน เพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ ในกลุ่มเครือข่ายตามนโยบายที่ได้รับจากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ร่วมกัน โดยมีจำนวนผู้บริหารและครูรวมทั้งสิ้น 180 คน และจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 2,720 คน

ประธานกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น นายมาโนช พงศตมิกุล

⁵¹พิบูลชัย ศรีเข้ม, “การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 10” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553), 17-18.

⁵²ประมวล โตโคสูง, “การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายในโรงเรียนตามทฤษฎีของครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2554), 16.

ตารางที่ 2 จำนวนบุคลากรและนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลิ่นถีน 11 โรงเรียน ประกอบไปด้วยดังนี้

ชื่อโรงเรียน	จำนวน			
	ผู้อำนวยการหรือ รักษาการในตำแหน่ง	ครู	นักเรียน	รวม
1. โรงเรียนบ้านท่าทุ่งนา	1	8	155	164
2. โรงเรียนบ้านถ้ำดาวดิงส์	1	8	100	109
3. โรงเรียนไตรโยคใหญ่	1	34	522	557
4. โรงเรียนบ้านกุยแห่	1	43	809	853
5. โรงเรียนบ้านทุ่งก้างย่าง	1	9	134	144
6. โรงเรียนบ้านแก่งประหลอม	1	8	97	106
7. โรงเรียนบ้านนามกุย	1	7	99	107
8. โรงเรียนวัดใหม่ดงสัก	1	11	117	129
9. โรงเรียนบ้านลิ่นถีน	1	22	405	428
10. โรงเรียนบ้านแก่งจ้อ	1	12	143	156
11. โรงเรียนบ้านหนองเจริญ	1	8	139	148
รวมทั้งสิ้น	11	170	2,720	2,901

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา, เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2560. เข้าถึงได้จาก https://data.bopp-obec.info/emis/index_area.php?Area_CODE=7103

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลลุ่มสุม อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี รับผิดชอบใน 3 อำเภอ คือ ไทรโยค ทองผาภูมิ และสังขละบุรี⁵³

⁵³ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. “รายงานผลการจัดการศึกษาประจำปี 2558.” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546).

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลั่นถัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

นิตย์ ประจงแต่ง ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ใน 7 ด้าน คือ ด้านกระบวนการนิเทศภายใน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านกระบวนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านสถานศึกษาคือ ด้านกระบวนการสอน และด้านสื่อการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในสถานศึกษาแต่ละขนาดแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ⁵⁴

สิริศักดิ์ คุณภาค ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันและประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมแตกต่างกัน 3) ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการนิเทศภายในโรงเรียน

⁵⁴นิตย์ ประจงแต่ง, “บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2548), บทคัดย่อ.

ของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน⁵⁵

จันทร์ตน์ อนุชิตอารมณฺ์ ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองนครปฐม ผลวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวม และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงานอยู่ในอันดับที่สูงที่สุด ส่วนระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวม และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่าอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดและเมื่อแยกเป็นรายปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในโรงเรียน งานจัดระบบข้อมูลสารนิเทศเพื่อการวางแผน และการวางแผนนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ปัจจัย ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านนโยบายการบริหาร และการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการดำเนินการตามแผนนิเทศที่วางไว้ และปัจจัยด้านลักษณะองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติส่งผลต่อการประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ⁵⁶

ปฐมา สิทธิสร ศึกษาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายตัวอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างขวัญของครู ด้านผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน ด้านการพัฒนาบุคลากรและด้านการคัดเลือกและใช้ประโยชน์บุคลากร⁵⁷

⁵⁵สิริศักย์ คุณภาค, “บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2548), บทคัดย่อ.

⁵⁶จันทร์ตน์ อนุชิตอารมณฺ์, “ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองนครปฐม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, 2550), บทคัดย่อ.

⁵⁷ปฐมา สิทธิสร, “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี” (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551), บทคัดย่อ.

วรรณภา หมดแห่ง ศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้อำนวยการ ผู้ประเมิน ผู้ส่งเสริมสนับสนุน ผู้คาดการณ์และผู้ให้คำปรึกษา⁵⁸

ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์ ศึกษาวิจัยการนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดอบรมครูประจำการ ด้านการจัดการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาประชาสัมพันธ์ ด้านการบริการพิเศษแก่นักเรียน ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนและด้านการจัดหาบุคลากร⁵⁹

วนิดา น้อยมะลิวัน ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์การนิเทศภายในของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 3) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 วิธีวิจัยประกอบไปด้วย การศึกษาเชิงคุณภาพและการศึกษาเชิงปริมาณการศึกษาเชิงคุณภาพ การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 10 คน ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนิเทศภายในโรงเรียนของ

⁵⁸วรรณภา หมดแห่ง, “บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551), บทคัดย่อ.

⁵⁹ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์, “การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2” (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), บทคัดย่อ.

ครูผู้สอนในโรงเรียน สรุปได้ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านองค์กรและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้ปัจจัยเพิ่ม คือ ภาระงาน และขวัญและกำลังใจในการทำงาน⁶⁰

ภัทรานิษฐ์ สุทธิแสงจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่าโดยภาพรวมและแต่ละบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ บทบาทผู้ประสาน บทบาทผู้นำกลุ่ม บทบาทผู้ประเมินและบทบาทที่ปรึกษา⁶¹

วิฑูรย์ หัสรินทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดูพนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดูพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁶²

ละออง รักนา ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการคัดเลือกสรรหาบุคลากร ด้านการวางแผน และด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์

⁶⁰วนิดา น้อยมะลิวัน, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2552), บทคัดย่อ.

⁶¹ภัทรานิษฐ์ สุทธิแสงจันทร์, “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2” (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), บทคัดย่อ.

⁶²วิฑูรย์ หัสรินทร์, “การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดูพนม จังหวัดนครพนม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม, 2554), บทคัดย่อ.

ในการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่ต่างกัน⁶³

หะมะสุติง มามะ ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา โดยภาพรวมและรายได้อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล และด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ⁶⁴

บัณฑูร มนตรานนท์ ศึกษาวิจัยการศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า 1) ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนพบว่า ครูผู้สอนทั้งในโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 1,500 คน และโรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 1,500 คน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ครูผู้สอนโรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 1,500 คน มีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนมากกว่าครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 1,500 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์การปฏิบัติการสอน พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางการสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านใน 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตร ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

⁶³ละออง รักนา, “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7,” *ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์* 3, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559): 80.

⁶⁴หะมะสุติง มามะ, “บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดยะลา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2556), บทคัดย่อ.

ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนมากกว่าครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁶⁵

อำไพ อุษาทะ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 การวิจัยครั้งนี้พบว่า 1) ตามความคิดเห็นของครูผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ บทบาทการจัดทำหรือดำเนินการให้มีระบบ การนิเทศภายใน บทบาทการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็น ในการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน บทบาทการติดตามประเมินผลการดำเนินการด้านการนิเทศภายใน บทบาทการให้ความรู้และการให้คำแนะนำและบทบาทการเผยแพร่ความสำเร็จของการปฏิบัติของการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน 2) ประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยความมีประสิทธิภาพจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการทำให้กระบวนการ เรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้านการสร้างความชัดเจนในบทเรียน ด้านการแสดงความใส่ใจในงานการสอน และด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05 ตัวแปรทั้งสองมีความแปรปรวนร่วมกัน ร้อยละ 36⁶⁶

สิวลัย สวัสดิ์รักษา ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า

⁶⁵บัณฑูร มนตรานนท์, “การศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม” (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556), บทคัดย่อ.

⁶⁶อำไพ อุษาทะ, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3” (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558), บทคัดย่อ.

ทั้งผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน⁶⁷

วิไลลักษณ์ ป้องญาติ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการสร้างขวัญและกำลังใจของครูมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดแนะนำดำเนินงานในหน่วยงาน และด้านการพัฒนาครูตามลำดับ 2) เปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวม แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁶⁸

งานวิจัยต่างประเทศ

มาโลน (Malone) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐมิสซิสซิปปี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเยี่ยมชั้นเรียนน้อย ประชุมครูผู้สอนเพื่อเป็นสื่อในการนิเทศน้อย ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การอบรมครูประจำการและการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการนิเทศภายในสถานศึกษา⁶⁹

คลาร์ก (Clark) ศึกษาประสบการณ์ตรงในการนิเทศ และประโยชน์ของความยั่งยืนค้นหาภาวะผู้นำต่อประสิทธิภาพของการนิเทศการศึกษาที่สามารถสร้างความสำเร็จและรักษาไว้ได้อย่างยั่งยืน จากการใช้เวลาในการศึกษาการนิเทศทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต การปฏิสัมพันธ์ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในโรงเรียนชนบท โดยให้ผู้มีส่วนร่วมใช้เวลา 9 เดือน ตรวจสอบคุณภาพของการนิเทศ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับจากการมีส่วนร่วมของผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ จัดข้อความที่ได้รับเป็นหมวดหมู่จากการประชุมบันทึก ผลการวิจัย

⁶⁷สิวลัย สวัสดิ์รักษา, “การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4,” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์** 9, 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2559): 181.

⁶⁸วิไลลักษณ์ ป้องญาติ, “การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5,” **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา** 16, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2561): 45.

⁶⁹Malone, K., **Introduction to Educational Leadership**, 5th ed. (New Jersey: Prentice-Hall, 1994), 356.

พบว่า การนิเทศก่อให้เกิดความไว้วางใจทั้งคู่ ต้องเปิดเผย จริงใจและใช้อำนาจออกแบบให้มีการเห็นถึงความมีมนุษยสัมพันธ์⁷⁰

มาเซลโล (Marcelo) ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลของโรงเรียนกับบทบาทการนำของครูใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในซานตาเฟ ประเทศอาร์เจนตินา พบว่า พฤติกรรมในการให้ความช่วยเหลือของครูใหญ่ที่พบบ่อยที่สุดในความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้แก่ การจัดแบ่งสถานที่อย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงสภาวะผู้นำทางการบริหารจัดการ การจัดสรรอย่างเป็นส่วน ๆ นี้ ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของความมีระเบียบวินัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารและการเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน⁷¹

มัวร์ (Moore) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสำนักงานกลางจำนวน 7 คน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศกับการประเมินของผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสำนักงานกลางรับรู้ว่าการนิเทศเป็นกระบวนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้ครูใหญ่มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าในงานที่รับผิดชอบ โดยผู้บริหารโรงเรียนควรมีการทบทวนเครื่องมือในการประเมินซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงปลายปีและปลายปีการศึกษา⁷²

ครุสแคมป์ (Kruskamp) ศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่กองดูแลโรงเรียนมัธยมปลาย โดยศึกษา 3 โรงเรียนทดลองนิเทศภายในของครูและเพื่อนครู โดยใช้การสัมภาษณ์โดยตรง เพื่อ

- 1) ดูความขัดแย้งจากประสบการณ์นิเทศตามบทบาทและตอบข้อสงสัยสองนัยระหว่างการนิเทศ
- 2) ดูความตระหนักในการนิเทศภายในของโรงเรียน
- 3) การให้ความสำคัญกับ

⁷⁰Ann T. Clark, "An expioration of combined distance and direct supervision experiences," **Dissertation 2004 Oregon state university** [online], Accessed 10 June 2017, Available from: <http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit/3058143>.

⁷¹Marcelo De Stefano, "School Effectiveness: The role of the principle in a leading public secondary school in Santa Fe Province, Argentina," **Dissertation, Teacher College, Columbia University**. [online], Accessed 15 October 2017, Available from: <http://digitalcommons.libraries.columbia.edu/dissertations/AA13091243/>

⁷²George Wyatt Moore, "The Supervision and Evaluation of High School Principals as Deserved By Central Office Administors," **Dissertation Abstracts International** 61, 5 (November 2000): 1698-A.

การนิเทศภายในของผู้บริหาร เช่น งบประมาณ สื่อ เครื่องมือ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยม ไม่รู้ตัวว่า ไม่สนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศและมีบทบาทที่ตรวจสอบขัดแย้งกับการนิเทศ⁷³

สรุป

การนิเทศการศึกษาเป็นอีกกระบวนการที่สำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร รวมไปถึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีระดับที่สูงขึ้น ครูมีขวัญและกำลังใจผู้ให้คำปรึกษาคอยช่วยเหลือมีแรงใจในการปฏิบัติงาน การนิเทศการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้นั้นอยู่ที่ประสิทธิภาพของผู้นิเทศเอง ดังนั้น ในฐานะผู้บริหารที่เป็นผู้นำของสถานศึกษาควรมีบทบาทสำคัญในการนิเทศการศึกษา ตามบทบาทการนิเทศการศึกษาดังแนวคิดของโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) ที่กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้นิเทศไว้ 4 บทบาทคือ 1) บทบาทผู้ประสานงาน (coordinator) 2) บทบาทที่ปรึกษา (consultant) 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) 4) บทบาทผู้ประเมิน (evaluator) เชื่อว่าถ้าผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติงานเป็นผู้นิเทศตามบทบาทดังกล่าว การนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต่างมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษา นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพตามวัย ดังเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่ได้กำหนดไว้

⁷³William H. Kruskamp, **Instructional supervision and the role of high school department chairs** [online], Accessed 15 October 2017, Availble from; <http://www.lib.umi.com/dessertations/fullcit/3115457>.

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อทราบบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 2) เพื่อทราบแนวทางของบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา โดยใช้บุคลากรผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนในเครือข่ายไตรโยค-ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เป็นหน่วยวิเคราะห์ โดยศึกษาจากประชากร คือ สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลีนถิ่น จำนวน 11 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่ง ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลีนถิ่น ตามแนวคิดของโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) ซึ่งจากที่กล่าวมามีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยอย่างมีระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดและมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามโครงการ โดยการศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา ข้อมูล สถิติ ปัญหางานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำผลงาน มาจัดทำงานวิจัยแนะนำตามคำแนะนำ และดำเนินงานตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอโครงการวิจัยต่อภาควิชา เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติโครงการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือทางการวิจัยของภัทรานิษฐ์ สุทธิแสงจันทร์ มาดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่กำหนดแล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา ตรวจสอบความถูกต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

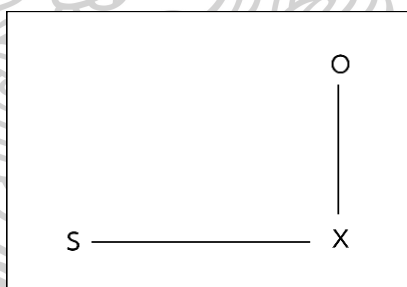
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ จัดทำรายงานผลการวิจัย ฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัย โดยมีการกำหนดแผนแบบ การวิจัย ประชากรและผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือในการศึกษา การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์เครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่แผนแบบการวิจัยกับ กลุ่มประชากรศึกษาสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one - shot, non - experimental case study) ซึ่งมีแผนภูมิการวิจัย ดังต่อไปนี้

S หมายถึง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนในเครือข่าย ไทรโยค - ลินถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 33 คน โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการหรือรักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน 3) ครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 33 คน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

โรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค - ลีนถิ่น	ประชากรผู้ให้ข้อมูล (คน)			รวม (คน)
	ผู้อำนวยการ สถานศึกษาหรือ รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	ครูผู้ทำหน้าที่ หัวหน้าฝ่าย วิชาการ	ครูผู้สอน	
โรงเรียนวัดใหม่ดงสัก	1	1	1	3
โรงเรียนบ้านท่าทุ่งนา	1	1	1	3
โรงเรียนบ้านแก่งจ้อ	1	1	1	3
โรงเรียนบ้านนามกุ่ม	1	1	1	3
โรงเรียนไทรโยคใหญ่	1	1	1	3
โรงเรียนบ้านถ้ำดาวดิงส์	1	1	1	3
โรงเรียนบ้านแก่งประหลอม	1	1	1	3
โรงเรียนกุยแห่	1	1	1	3
โรงเรียนบ้านทุ่งก้างยาง	1	1	1	3
โรงเรียนบ้านลีนถิ่น	1	1	1	3
โรงเรียนบ้านหนองเจริญ	1	1	1	3
รวม	11	11	11	33

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่ศึกษา เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ฐานะการ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและประสบการณ์ทำงานในปัจจุบัน

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ โอลิวา และ พอลัส (Oliva and Pawlas) ซึ่งประกอบด้วยบทบาทผู้บริหาร 4 ประการ ดังต่อไปนี้

2.1 บทบาทผู้ประสานงาน (coordinator) หมายถึง ผู้บริหารจะทำหน้าที่ประสานงาน ระหว่างหลักสูตรกับตัวผู้สอน ต้องรู้รายละเอียดต่าง ๆ ของกระบวนการจัดการศึกษา มีการชี้แนะครู ให้ปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน เป็นผู้พัฒนาบุคลากรผู้นิเทศจะต้องมีการวางแผนร่วมกับครู มีการจัดโครงการอบรมต่าง ๆ มีการประเมินครู และจัดโครงการอบรมระหว่างการศึกษาปฏิบัติการสอน

2.2 บทบาทที่ปรึกษา (consultant) หมายถึง ผู้บริหารจะต้องแสดงความเป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาบุคลากร โดยจะต้องให้การช่วยเหลือครูทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม สามารถที่จะให้ข้อเสนอแนะและข้อมูลแก่ครูได้ ผู้บริหารจะต้องช่วยเหลือครูในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนและหาแนวทางให้วัตถุประสงค์นั้นมีความสำเร็จ จะต้องเป็นผู้ที่จะช่วยให้ครูได้รับการพัฒนามีทักษะการสอนที่ดี สามารถที่จะสร้างวิธีสอนที่ดีให้แก่ครูได้

2.3 บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) หมายถึง การที่ผู้บริหารเป็นผู้นำของกลุ่มให้ครูได้มีการค้นหาวิธีการปรับปรุงหลักสูตร ปรับปรุงวิธีการสอนหรือพัฒนาตนเอง จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับพลวัตของกลุ่มและสามารถแสดงความเป็นผู้มีทักษะของการเป็นผู้นำ ผู้บริหารจะต้องช่วยเหลือครูให้สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายของกลุ่ม โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยจะต้องมีการจำแนกและส่งเสริมความเป็นผู้นำในกลุ่ม

2.4 บทบาทผู้ประเมิน (evaluator) หมายถึง ผู้บริหารสามารถช่วยเหลือครูในการประเมินวิธีสอนและประเมินหลักสูตร มีการช่วยครูในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนมีการกำหนดหัวข้อประเด็นการวิจัย มีการช่วยเหลือครูในการประเมินการจัดชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูมีการประเมินจุดอ่อนจุดแข็งของครูและช่วยเหลือครูในการคัดเลือกวิธีการแก้ปัญหา⁷⁴

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2 ตอน จำนวน 1 ฉบับ และ 2) แบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ การ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่กำหนดตัวเลือกไว้ให้เลือก (forced choice)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งสร้างตามแนวคิดของโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas)

⁷⁴Peter F. Oliva and George E. Pawlas, *Supervision for Today's School*, 8th ed. (Longman Publishers, Inc., 2001), 25-26.

แบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert's five rating scale)⁷⁵ โดยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน
- 4 หมายถึง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน
- 3 หมายถึง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน
- 2 หมายถึง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน
- 1 หมายถึง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะปลายเปิด (open ended question) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จำนวน 1 ฉบับ ได้จากการสร้างเครื่องมือโดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ ใช้ในการออกแบบข้อสัมภาษณ์ โดยนำมาใช้สัมภาษณ์บุคคล จำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วย 1) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 หรือรักษาการแทนในตำแหน่ง 2) ศึกษานิเทศก์ 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษานอกกลุ่มเครือข่าย (โรงเรียนบ้านหาดจิว)

⁷⁵Rensis Likert, *The Human Organization* (New York: McGraw-Hill, 1967), 74.

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามของนางสาวภัทรานิษฐ์ สุทธิแสงจันทร์ ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2⁷⁶ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการในการศึกษาวิจัย โดยแบบสอบถามมีค่าความสอดคล้องใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.6-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.947 และสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะปลายเปิด (open ended question โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จำนวน 1 ฉบับ ได้จากการสร้างเครื่องมือโดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ ใช้ในการออกแบบข้อสัมภาษณ์ โดยนำมาใช้สัมภาษณ์บุคคล จำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วย 1) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 หรือรักษาการแทนในตำแหน่ง 2)ศึกษานิเทศก์ 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษานอกกลุ่มเครือข่าย (โรงเรียนบ้านหาดจิว)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ฉบับ ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งของกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามและนัดหมายวันเวลาเพื่อเก็บแบบสอบถามจากทุกโรงเรียนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง ที่มีลักษณะปลายเปิดเพื่อทราบแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์บุคคลจำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วย 1) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 หรือรักษาการแทนในตำแหน่ง 2) ศึกษานิเทศก์ 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษานอกกลุ่มเครือข่าย (โรงเรียนบ้านหาดจิว)

⁷⁶นางสาวภัทรานิษฐ์ สุทธิแสงจันทร์, “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2” (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554).

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยกำหนดให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูวิชาการ และครูปฏิบัติการสอน ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น เป็นหน่วยวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยโดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณค่าสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. การวิเคราะห์บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลีนถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) จากนั้นจึงนำมาเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย ซึ่งผู้วิจัย ได้กำหนดเกณฑ์ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best)⁷⁷ โดยถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบ แบบสอบถามอยู่ในช่วงใด แสดงว่าบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลีนถิ่น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับนั้น ๆ เกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

⁷⁷John W. Best, **Research in Education** (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall Inc., 1970), 190.

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค – ลิ่นถีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 และ 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค – ลิ่นถีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค – ลิ่นถีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 11 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการแทนในตำแหน่ง ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค – ลิ่นถีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ตามแนวคิดของ โอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) และสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ความถี่ (frequencies) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตอบคำถามของการวิจัย ในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของประชากร คือโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น จำนวน 11 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่ง ครูผู้ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 33 คน และได้รับแบบสอบถามคืนมา 33 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) นำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยายซึ่งจำแนกเป็น 3 ตอน และบทสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 3 ท่าน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น
- ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 33 คน โดยแยกพิจารณาตามเพศ อายุ อายุราชการ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์การทำงาน ในตำแหน่งปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ซึ่งมีรายละเอียด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N = 33)

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	1. ชาย	13	39.39
	2. หญิง	20	60.60
	รวม	33	100.00
2	อายุ		
	1. ต่ำกว่า 30 ปี	1	3.03
	2. 30 – 40 ปี	13	39.39
	3. 41 – 50 ปี	11	33.33
	4. 51 ปีขึ้นไป	8	24.24
	รวม	33	100
3	อายุราชการ		
	1. 5 - 10 ปี	14	42.42
	2. 11 – 15 ปี	6	18.18
	3. 16 – 20 ปี	3	9.09
	4. 21 ปีขึ้นไป	10	30.30
	รวม	33	100
4	วุฒิการศึกษา		
	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
	2. ปริญญาตรี	10	30.30
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	23	69.69
	รวม	33	100
5	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน		
	1. ผู้อำนวยการหรือรักษาการในตำแหน่ง	11	33.33
	2. ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	11	33.33
	3. ครูผู้สอน	11	33.33
	รวม	33	100

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(N = 33)

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6	ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
	1. น้อยกว่า 5 ปี	7	21.21
	2. 5 – 15 ปี	17	51.51
	3. 16 – 25 ปี	6	18.18
	4. 26 ปีขึ้นไป	3	9.09
	รวม	33	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 13 คน คิดเป็นร้อยละ 39.39 เป็นเพศหญิง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 60.60 เป็นผู้มีอายุระหว่าง 30 – 40 ปีมากที่สุดจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 39.39 รองลงมาอยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 24.24 และอายุต่ำกว่า 30 ปี น้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.03 ตามลำดับ มีอายุราชการ 5 – 10 ปี มากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 42.42 รองลงมาอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 อายุราชการ 11 -15 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 และอายุราชการ 16 – 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 มีวุฒิทางการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 69.69 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 มีตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่ง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตำแหน่งครูทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันระหว่าง 5 – 15 ปี มากที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 51.51 รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 21.21 มีประสบการณ์ระหว่าง 16 – 25 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 และมีประสบการณ์การทำงาน 26 ปีขึ้นไป น้อยที่สุดจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09

ตอนที่ 2 บทบาทการนิเทศของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

การวิเคราะห์บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลีนถิ่น ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) จากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 33 คน แล้วนำไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ระดับคุณภาพตามแนวคิดของเบสท์ที่กำหนดไว้ ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังรายละเอียดตามตารางที่ 5 – 9

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของบทบาทการนิเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวม

(N = 33)

บทบาทการนิเทศของผู้บริหาร	μ	σ	ระดับ
1. บทบาทผู้ประสานงาน	4.04	.66	มาก
2. บทบาทที่ปรึกษา	4.17	.54	มาก
3. บทบาทผู้นำกลุ่ม	4.31	.40	มาก
4. บทบาทผู้ประเมิน	4.26	.47	มาก
รวม	4.20	.48	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การปฏิบัติบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$, $\sigma = .48$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ บทบาทผู้นำกลุ่ม ($\mu = 4.31$, $\sigma = .40$) บทบาทผู้ประเมิน ($\mu = 4.26$, $\sigma = .47$) บทบาทที่ปรึกษา ($\mu = 4.17$, $\sigma = .54$) และบทบาทผู้ประสานงาน ($\mu = 4.04$, $\sigma = .66$)

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการปฏิบัติบทบาทการนิเทศของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในบทบาทผู้ประสาน

(N = 33)

ข้อ	บทบาทผู้ประสานงาน	μ	σ	ระดับ
1	ประสานและทำความเข้าใจกับครู เรื่องหลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร	4.12	.73	มาก
2	ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแนะนำให้ครู ได้ศึกษาหลักสูตร คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับหลักสูตร	3.69	.72	มาก
3	ประสานกับกลุ่มงานต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อให้ จัดหาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครูแผนการ สอน สื่อ วัสดุให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าอย่างทั่วถึง	4.06	.78	มาก
4	มอบหมาย กำกับ ติดตาม แนะนำให้ครูจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตร	4.18	.68	มาก
5	ประสานความร่วมมือให้บุคลากรทุกคนได้ร่วม วางแผนในการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิด ประสิทธิภาพ	4.03	.76	มาก
6	ร่วมกับคณะกรรมการทำการประเมินผลการ ปฏิบัติการสอนครูเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุง	4.00	.66	มาก
7	ประสานงานเพื่อจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้โดยจัด โครงการอบรมต่าง ๆ ตามความต้องการของครู ระหว่างปฏิบัติการสอน	3.96	.89	มาก
รวม		4.04	.66	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การปฏิบัติบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่ม
เครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น ในด้านบทบาทผู้ประสานงาน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$,
 $\sigma = .66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้
มอบหมาย กำกับ ติดตาม แนะนำให้ครูจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ($\mu = 4.18$, $\sigma = .68$)
รองลงมา ประสานและทำความเข้าใจกับครู เรื่องหลักการและโครงสร้างของหลักสูตร ($\mu = 4.12$,

$\sigma = .73$) ประสานงานเพื่อจัดหารวิทายากรมาให้ความรู้โดยจัดโครงการอบรมต่าง ๆ ตามความต้องการของครูระหว่างปฏิบัติการสอน ($\mu = 3.96$, $\sigma = .89$) และ ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแนะนำให้ครูได้ศึกษาหลักสูตร คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ($\mu = 3.69$, $\sigma = .72$) มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในบทบาทที่ปรึกษา

(N = 33)

ข้อ	บทบาทที่ปรึกษา	μ	σ	ระดับ
1	ให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดการเรียนการสอนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม	4.21	.64	มาก
2	เสนอแนะเทคนิค วิธีการสอนใหม่ ๆ ที่นำไปปฏิบัติได้ผลจริงแก่ครู	4.09	.67	มาก
3	จัดหาข้อมูลด้านการพัฒนาแก่ครูทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม	4.18	.63	มาก
4	ให้การสนับสนุนครูในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน	4.27	.62	มาก
5	ให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้	4.30	.58	มาก
6	แนะนำนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	4.21	.64	มาก
7	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการสอนที่ดี	4.21	.59	มาก
8	สาธิตวิธีการสอนในรูปแบบที่หลากหลายแก่ครู	3.93	.78	มาก
รวม		4.17	.54	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า การปฏิบัติบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค - ลีนถิ่น บทบาทที่ปรึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$, $\sigma = .54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้

ให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ($\mu = 4.30$, $\sigma = .58$) รองลงมา ให้การสนับสนุนครูในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน ($\mu = 4.27$, $\sigma = .62$) สาธิตวิธีการสอนในรูปแบบที่หลากหลายแก่ครู ($\mu = 3.93$, $\sigma = .78$) มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในบทบาทผู้นำกลุ่ม

(N = 33)

ข้อ	บทบาทผู้นำกลุ่ม	μ	σ	ระดับ
1	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลการสอนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา	4.36	.54	มาก
2	ให้ครูนำผลการวิเคราะห์การสอนมาพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงวิธีการสอน	4.24	.56	มาก
3	ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อการทำงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ	4.30	.58	มาก
4	สนับสนุนให้ครูสามารถเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดีในการปฏิบัติงานกลุ่ม	4.42	.61	มาก
5	ช่วยเหลือครูให้สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายของกลุ่ม	4.18	.58	มาก
6	ส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานของกลุ่ม	4.36	.54	มาก
7	ส่งเสริมให้ครูกล้าแสดงออกและตัดสินใจในการทำงาน	4.33	.54	มาก
รวม		4.31	.40	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า การปฏิบัติบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายทรโยค - ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในบทบาทหน้าที่ผู้นำกลุ่มพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.31$, $\sigma = .40$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ สนับสนุนให้ครูสามารถเป็นทั้งผู้นำและ

ผู้ตามที่ดีในการปฏิบัติงานกลุ่ม ($\mu = 4.42, \sigma = .61$) รองลงมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลการสอนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา ($\mu = 4.36, \sigma = .54$) ส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานของกลุ่ม ($\mu = 4.36, \sigma = .54$) ช่วยเหลือครูให้สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายของกลุ่ม ($\mu = 4.18, \sigma = .58$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตารางที่ 9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค – ลิ่นถีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในบทบาทผู้ประเมิน

(N = 33)

ข้อ	บทบาทผู้ประเมิน	μ	σ	ระดับ
1	ช่วยเหลือครูประเมินวิธีการสอนและประเมินหลักสูตรด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย	4.36	.54	มาก
2	แนะนำครูให้นำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น	4.27	.62	มาก
3	เปิดโอกาสให้ครูสะท้อนความคิดเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	4.33	.59	มาก
4	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัย	4.15	.61	มาก
5	ช่วยเหลือครูในการประเมินระดับชั้นเรียน	4.12	.54	มาก
6	ส่งเสริมให้ครูมีการประเมินจุดอ่อน จุดแข็งของตนเองด้วยวิธีการที่ถูกต้อง	4.30	.63	มาก
7	เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายและสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.27	.62	มาก
8	สรุปผลการประเมินและวิธีการแก้ปัญหาร่วมกับครู เพื่อเป็นข้อมูลการพัฒนาต่อไป	4.27	.57	มาก
รวม		4.26	.47	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า การปฏิบัติบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายไตรโยค – ลิ่นถีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในบทบาทผู้ประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26, \sigma = .47$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ช่วยเหลือครูประเมินวิธีการสอนและประเมินหลักสูตร

ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ($\mu = 4.36$, $\sigma = .54$) รองลงมา เปิดโอกาสให้ครูสะท้อนความคิดเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.33$, $\sigma = .59$) ช่วยเหลือครูในการประเมินระดับชั้นเรียน ($\mu = 4.12$, $\sigma = .54$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

จากผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง ที่มีลักษณะปลายเปิดเพื่อทราบแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนถิ่น โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์บุคคลจำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วย 1) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 หรือรักษาการแทนในตำแหน่ง 2)ศึกษานิเทศก์ 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย (โรงเรียนบ้านหาดจิว) สรุปได้ว่า

1. การพัฒนาบทบาทผู้ประสานงาน ผู้บริหารควรมีการประสานนโยบายทางการศึกษา มาจากกระทรวงหรือเขตพื้นที่แล้ว ควรมีการประสานถ่ายทอดนโยบายทางการศึกษาต่อไปให้แก่ครูวิชาการ หรือหัวหน้าสายชั้นตามลำดับ มอบหมายงานให้ถูกกับภาระหน้าที่ของครู ประสานความร่วมมือให้การสนับสนุนผลักดันการดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงเป็นตัวแทนขององค์กรในการร่วมงานกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น มีการดำเนินงานควบคุม กำกับติดตาม ประเมินผลตามแผนงานที่สถานศึกษาวางแผนไว้

2. การพัฒนาบทบาทที่ปรึกษา ผู้บริหารควรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหาร ความรู้ของงานทั้ง 4 ฝ่าย โดยเฉพาะงานวิชาการ หลักสูตร นโยบายของกระทรวงในแต่ละเรื่องที่มีการเน้นย้ำ เพื่อสามารถให้คำปรึกษาไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาด้วยกัน ครู หรือผู้ที่สนใจได้รับความรู้ มีการจัดการประชุมเพื่อพูดคุยทำความเข้าใจร่วมกันในสถานศึกษา ใช้วิธีการนิเทศที่เหมาะสม หรือควรมีความหลากหลายแล้วนำมาบูรณาการแล้วดำเนินการสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละปี

3. การพัฒนาบทบาทผู้นำกลุ่ม ผู้บริหารควรมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะชี้แนะให้แก่ครู ประชุมทำความเข้าใจภาพรวมบริบทของโรงเรียนกับครูทุกคนโดยเฉพาะครูผู้สอน ต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ บริหารจัดการกลุ่มการพัฒนาครู หลักสูตร วัสดุและประเมินผลลงสู่โรงเรียน ต้องมีความแม่นยำเรื่องนโยบาย เข้าใจโดยละเอียด เพื่อเป็นผู้นำในการดำเนินงานตามแผนงานต่าง ๆ

4. การพัฒนาบทบาทผู้ประเมิน การประเมินควรเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้ ศึกษาหลักเกณฑ์วิธีการหรือข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมิน การออกนิเทศ เป็นการให้ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้วิธีให้กำลังใจ สังเกต เอาข้อเสนอแนะ

มาแลกเปลี่ยนพูดในภาพรวมของสถานศึกษา ไม่ควรใช้ไปในทางตำหนิ ควรเสริมแรงทางบวก หลังดำเนินการประเมินควรมีการสรุปคะแนน เรื่องของผลที่เกิดขึ้นเผยแพร่ผลเพื่อสะท้อนลง ให้ผู้รับการประเมิน

จากการสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่าบทบาทการนิเทศของผู้บริหารนั้นมีความสำคัญในทั้ง 4 บทบาท จำเป็นต้องมีการพัฒนาบทบาทแต่ละด้านไปพร้อม ๆ กัน ด้วยวิธีการพัฒนาบทบาท ดังนี้

- 1) การพัฒนาบทบาทผู้ประสานงาน ผู้บริหารได้รับนโยบายต่าง ๆ มาแล้วควรนำมาถ่ายทอดต่อไป ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษา ประสานความร่วมมือ สนับสนุนในการ ดำเนินงานต่าง ๆ ภายในองค์กรและระหว่างองค์กรภายนอกอื่น ๆ
- 2) การพัฒนาบทบาทที่ปรึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหาร ความรู้ทั้ง 4 ฝ่าย โดยเฉพาะงาน วิชาการ หลักสูตร นโยบายเพื่อสามารถให้คำปรึกษาแก่บุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยกัน ครู หรือผู้ที่มีความสนใจ
- 3) การพัฒนาบทบาทผู้นำกลุ่ม ผู้บริหารจะมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ ชี้แนะให้แก่ครู ต้องให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ บริหารจัดการกลุ่มการพัฒนาครู หลักสูตร วัสดุผลและประเมินผลลงสู่โรงเรียน
- 4) การพัฒนาบทบาทผู้ประเมิน การประเมินเป็นหน้าที่ โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้ ศึกษาหลักเกณฑ์วิธีการหรือข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมิน การออกนิเทศเป็นการให้ความรู้แลกเปลี่ยนความรู้ ใช้วิธีให้กำลังใจ สังเกต เอาข้อเสนอแนะมาแลกเปลี่ยนพูดในภาพรวมของสถานศึกษา ไม่ควรใช้ไปในทิศทางตำหนิ ควรเสริม แรงทางบวก

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 บทบาทนั้น มีความสอดคล้องกันอยู่กล่าวคือ การพัฒนาบทบาทผู้ประสาน การพัฒนาบทบาท ที่ปรึกษา การพัฒนาบทบาทผู้นำกลุ่ม และการพัฒนาบทบาทผู้ประเมิน นั้นจะต้องมีความเชื่อมโยง และพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปด้วยกัน จะทำให้เกิดการพัฒนาทั้งครูและสถานศึกษาให้บรรลุไปสู่ เป้าหมายที่สถานศึกษาวางไว้ร่วมกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลิ่นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 และ 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลิ่นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลิ่นถิ่น 11 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน และ ครูผู้สอน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลิ่นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 สร้างตามแนวคิดของโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลของการวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลิ่นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ บทบาทผู้นำกลุ่ม บทบาทผู้ประเมิน บทบาทที่ปรึกษาและบทบาทผู้ประสาน

2. แนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย พบว่า

2.1 การพัฒนาบทบาทผู้ประสานงาน ผู้บริหารมีการรับนโยบายทางการศึกษามาจากกระทรวงหรือเขตพื้นที่แล้ว จะต้องมีการประสานถ่ายทอดนโยบายทางการศึกษาต่อไปให้แก่ครูวิชาการ หรือหัวหน้าสายชั้นตามลำดับ มอบหมายงานให้ถูกต้องกับภาระหน้าที่ของครู ประสานความร่วมมือให้การสนับสนุนผลักดันการดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงเป็นตัวแทนขององค์กรในการร่วมงานกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น มีการดำเนินงานควบคุม กำกับติดตาม ประเมินผลตามแผนงานที่สถานศึกษาวางแผนไว้

2.2 การพัฒนาบทบาทที่ปรึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหาร ความรู้ของงานทั้ง 4 ฝ่าย โดยเฉพาะงานวิชาการ หลักสูตร นโยบายของกระทรวง ในแต่ละเรื่องที่มีการเน้นย้ำ เพื่อสามารถให้คำปรึกษาไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาด้วยกัน ครู หรือผู้ที่สนใจได้รับความรู้ มีการจัดการประชุมเพื่อพูดคุยทำความเข้าใจร่วมกันในสถานศึกษา ใช้วิธีการนิเทศที่เหมาะสม หรือควรมีความหลากหลายแล้วนำมาบูรณาการแล้วดำเนินการสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละปี

2.3 การพัฒนาบทบาทผู้นำกลุ่ม ผู้บริหารควรมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะชี้้นำให้แก่ครู ประชุมทำความเข้าใจภาพรวมบริบทของโรงเรียนกับครูทุกคนโดยเฉพาะครูผู้สอน ต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ บริหารจัดการกลุ่มการพัฒนาครู หลักสูตร วัตถุประสงค์และประเมินผลลงสู่โรงเรียน ต้องมีความแม่นยำเรื่องนโยบาย เข้าใจโดยละเอียด เพื่อเป็นผู้นำในการดำเนินงานตามแผนงานต่าง ๆ

2.4 การพัฒนาบทบาทผู้ประเมิน การประเมินเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีความรู้ ศึกษาหลักเกณฑ์วิธีการหรือข้อมูลต่างเกี่ยวกับการประเมิน การออกนิเทศ เป็นการให้ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้วิธีให้กำลังใจ สังเกต เอาข้อเสนอแนะมาแลกเปลี่ยนพูดในภาพรวมของสถานศึกษา ไม่ควรใช้ไปในทางตำหนิ ควรเสริมแรงทางบวก หลังดำเนินการประเมินควรมีการสรุปคะแนน เรื่องของผลที่เกิดขึ้นเผยแพร่ผลเพื่อสะท้อนลงให้ผู้รับการประเมิน

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบถึงบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลิ่นถิ้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ 3

1. บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลิ่นถิ้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ว่าบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลิ่นถิ้น อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารได้พัฒนาบทบาทการนิเทศเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศ ถือว่าการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการประกันคุณภาพทางการศึกษา บทบาทผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับวันทนา เมืองจันทร์ ที่กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การบริหารสถานศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำเป็นต้องทำงานด้วยจิตใจที่มั่นคง แน่วแน่ โดยมีอุดมคติและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาหลายประการที่ต้องเผชิญ อีกทั้งต้องหาแนวทางแก้ไข

ให้สำเร็จ ดังนั้น การแสดงบทบาทที่เหมาะสมกับสภาพของผู้บริหารควรแสดงให้เห็นเหมาะสมกับตำแหน่งของผู้นำสูงสุดภายในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร ที่ได้สรุปความหมายของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสามารถช่วยให้บุคลากรพัฒนาอาชีพได้ด้วยการแสดงบทบาท 5 ประการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการผู้ประเมิน ผู้คาดการณ์ ผู้ให้คำปรึกษาและผู้ส่งเสริมสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทรานิษฐ์ สุทธิแสงจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่าโดยภาพรวมและแต่ละบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ บทบาทผู้ประสาน บทบาทผู้นำกลุ่ม บทบาทผู้ประเมินและบทบาทที่ปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตย์ ประจงแต่ง ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ใน 7 ด้าน คือ ด้านกระบวนการนิเทศภายใน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านกระบวนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีเขต 2 ระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านสถานศึกษา คือ ด้านกระบวนการสอน และด้านสื่อการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ในสถานศึกษาแต่ละขนาดแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้ง วรรณภา หมายแดง ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จันทรัตน์ อนุชิตอารมณฺ์ ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอมืองนครปฐม ผลวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวม และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยด้านนโยบาย การบริหารและการปฏิบัติงานอยู่ในอันดับที่สูงที่สุด ส่วนระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวม และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่าอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในอันดับที่สูงที่สุดและเมื่อแยกเป็นรายปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในโรงเรียน งานจัดระบบข้อมูลสารนิเทศเพื่อการวางแผน และการวางแผนนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา

ปัจจัย ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านนโยบายการบริหาร และการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการดำเนินการตามแผนนิเทศที่วางไว้ และปัจจัยด้านลักษณะองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติส่งผลการประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ สิริศักดิ์ คุณภาค ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันและประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมแตกต่างกัน 3) ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์ ได้ศึกษาวิจัยการนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับกับ อำไพ อุตสาหะ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่าตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ มัวร์ (Moore) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสำนักงานกลางจำนวน 7 คน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศกับการประเมินของผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสำนักงานกลางรับรู้ว่า การนิเทศเป็นกระบวนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้ครูใหญ่มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าในงานที่รับผิดชอบ โดยผู้บริหารโรงเรียนควรมีการทบทวนเครื่องมือในการประเมินซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงปลายปีและปลายการศึกษา

เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

1.1 บทบาทผู้นำกลุ่ม ผู้บริหารควรเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมให้ครูมีการวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำผลวิเคราะห์มาพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยสามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ช่วยเหลือครูให้ได้ปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย กล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ไวส์ (Wiles) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนบทบาทในฐานะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่พัฒนาความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ตัวผู้อื่น ช่วยให้ผู้อื่นมีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในการใช้อำนาจและมีส่วน

ในการใช้อำนาจซึ่งสอดคล้องกับ ปีชและไรฮาร์ท (Beach and Reinhart) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทผู้บริหาร ในฐานะผู้แทนในบทบาทผู้นำ คือ ผู้ที่จะโน้มน้าวให้ครูได้ทำการเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การบรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสามารถทำงานกับครูเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนของ สถานศึกษา และช่วยให้ครูปรับแผนการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน อย่างเสมอภาค รวมทั้งจูงใจให้ครูยอมรับหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนใหม่ บทบาทนี้ เป็นบทบาทที่มีความคล้ายคลึงกับบทบาทการเป็นผู้พัฒนาองค์การและการเป็นนักพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ที่ต้องใช้ความพยายามอย่างกว้างขวางในการรวบรวมปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา และสอดคล้องกับ ปฐมมา สิทธิสร ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานในอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการประสาน อยู่ใน ระดับมาก เนื่องจากในด้านการประสานได้มีการประสานงานต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานอย่างมี ประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับครู มีความสามัคคี อีกทั้งการปรับปรุงการทำงานเพื่อให้มี ประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 บทบาทผู้ประเมิน ผู้บริหารควรมีการช่วยเหลือครูประเมินวิธีการสอนและประเมิน หลักสูตรและวิธีการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ควรให้คำแนะนำครูเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา การจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูทำงานวิจัยชั้นเรียน ช่วยเหลือครูในการดำเนินการประเมินในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูประเมินจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง มีการสรุปผลการประเมินและวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกับ ครู เพื่อใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนาต่อไป มีผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร ได้สรุปความหมายของบทบาทผู้บริหารในบทบาทผู้ประเมิน ซึ่งมีหน้าที่แจ้งผลการประเมิน เกี่ยวกับการทำงานและผลปฏิบัติตัวของสมาชิกในองค์กรอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา แจ้งให้บุคลากร ทราบความคาดหวังและมาตรฐานที่ใช้ในการประเมิน รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรว่าสิ่งใดมี ความสำคัญต่อการทำงานในปัจจุบันและความมุ่งหวังในการปรับปรุงการทำงานต่อไป ชี้ให้เห็น ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน ผลการปฏิบัติตัวและเป้าหมายในอาชีพ และเสนอแนะกิจกรรมที่จะ ช่วยให้ผู้บุคลากรสามารถปรับปรุงการทำงานและการปฏิบัติตนได้ และสอดคล้องกับวรรณ ฆาตพงศ์ ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านผู้ประเมินมีค่าเฉลี่ย มากเป็นอันดับสอง โดยผู้บริหารจัดให้มีรูปแบบต่าง ๆ ในการประเมิน เพื่อให้ครอบคลุมการปฏิบัติงาน ทำให้เห็นความสำคัญระหว่างการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติตนและเป้าหมายขององค์กร รับฟัง ความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อนำผลไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ อำไพ อุสาหะ ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหาร

สถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก โดยบทบาทการติดตามและประเมินผลการดำเนินการด้านการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับ 3 เช่นเดียวกับ ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์ ที่ศึกษาวิจัยการนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยด้านการประเมินผลการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.3 บทบาทที่ปรึกษา ผู้บริหารควรเป็นผู้คอยให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดการเรียนการสอนทั้งแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม ควรจัดหาข้อมูลด้านการพัฒนาแก่ครูทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม มีการนำเสนอเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปปฏิบัติให้ได้ผลจริง ควรเป็นผู้คอยสนับสนุนให้กำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน แนะนำกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลที่กำหนดไว้ รวมไปถึงการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้ครูได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมพัฒนาให้มีทักษะที่ดี และสัทธิวิธีการสอนรูปแบบที่หลากหลายให้แก่ครู มีผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับ วรธนา หมาดเท่ง ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้ให้คำปรึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับ โอลิวาและพอลัส ที่ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทผู้ประเมิน หมายถึงผู้ใดที่สามารถช่วยเหลือครูในการประเมินวิธีสอนและประเมินหลักสูตร มีการช่วยครูในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มีการกำหนดหัวข้อประเด็นการวิจัย มีการช่วยเหลือครูในการประเมินการจัดชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูมีการประเมินจุดอ่อนจุดแข็งของครูและช่วยเหลือครูในการคัดเลือกวิธีการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับ อำไพ อุสาหะ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่าตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก โดยบทบาทการให้ความรู้และการให้คำแนะนำมีค่าเฉลี่ยมากในอันดับรองสุดท้าย

1.4 บทบาทผู้ประสานงาน ผู้บริหาร แนะนำ ทำความเข้าใจ จัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครู หลักสูตร แผนการสอนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าและให้ครูได้วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร มีการวางแผนร่วมกันกับครูในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ประเมินผลการปฏิบัติการสอน ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สินธร คำเหมือน ที่สรุปเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารว่าจะต้องแสดงบทบาทในการเป็นผู้ในการสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู มีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลการแก้ปัญหา ตัดสินใจ การเสริมสร้างขวัญกำลังใจ การประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะมีผลทำให้การจัด

การเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและทำให้องค์กรประสบความสำเร็จไปตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับ ปฐมา สิทธิสร ศึกษาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก ด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน มีผลการวิจัยอยู่ในระดับดีมากเป็นอันดับที่ 4 เช่นเดียวกับ วรธนา หมาดเท่ง ศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยบทบาทผู้อำนวยการความสะดวกรับค่าเฉลี่ยระดับมากเป็นอันดับที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์ ได้ศึกษาวิจัยการนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกันกับ อำไพ อุสาหะ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาคความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่าบทบาทการจัดทำหรือดำเนินการให้มีระบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลินถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่ามีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ว่าแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศเป็นแบบพหุวิธี ซึ่งแต่ละบทบาท มีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้ 1) บทบาทผู้ประสานงาน ผู้บริหารมีการรับนโยบายทางการศึกษามาจากกระทรวงหรือเขตพื้นที่แล้ว จะต้องมีการประสานถ่ายทอดนโยบายทางการศึกษาต่อไปให้แก่ครูวิชาการ หรือหัวหน้าสายชั้นตามลำดับ มอบหมายงานให้ถูกกับภาระหน้าที่ของครูประสานความร่วมมือให้การสนับสนุนผลักดันการดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงเป็นตัวแทนขององค์กรในการร่วมงานกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น มีการดำเนินงานควบคุม กำกับติดตาม ประเมินผลตามแผนงานที่สถานศึกษาวางแผนไว้ เพื่อนำผลการดำเนินงานมาเพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพที่สุด 2) บทบาทที่ปรึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้เรื่องภาระงานของโรงเรียนแล้วให้คำปรึกษาแก่ครูในการปฏิบัติงานหน้าที่ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษาร่วมกันวางแผนไว้ 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม ผู้บริหารต้องศึกษานโยบาย เป็นผู้นำในการให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ ให้แก่ครูได้ เป็นผู้นำในสถานศึกษาในการดำเนินงานภายในและภายนอกสถานศึกษา 4) บทบาทผู้ประเมิน ผู้บริหารต้องศึกษาเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย โดยถือว่าบทบาทผู้ประเมินเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารในการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยหลีกเลี่ยงวิธีการนิเทศด้วยการตำหนิ มาใช้วิธีการชื่นชม ให้กำลังใจแทน อีกทั้งต้อง

ดำเนินการประเมินด้วยความสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุง การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย สอดคล้องกับกลไกแมนและคณะ (Glickman) ที่กล่าวถึงงาน ของผู้นิเทศหรือผู้บริหารที่จะสามารถนำไปช่วยเหลือครูให้เกี่ยวกับการเรียนการสอน สอดคล้องกับ อำไพ อุสาหะ ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษา สอดคล้องกับ กิติมา ปริติติติก ให้ความหมายว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ ควรทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและผู้นำทางการสอนด้วย โดยจะต้องมี ความสามารถทำงาน 9 ประการ คือ 1) ประเมินผลการทำงานของครู 2) ตั้งความคาดหวังสูง เกี่ยวกับนักเรียนและครู 3) มีมาตรฐานวิชาชีพสูง 4) จัดให้มีและดำเนินการเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน 5) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบุคลากร 6) จัดสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย 7) พัฒนาแผนพัฒนาโรงเรียน 8) จัดระบบสื่อสารภายในที่ดี 9) เข้มงวดต่อการคัดเลือกผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งครู สอดคล้องกับศักดิ์ไทย สุรกิจบวร สรุปความหมายของบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสามารถช่วยให้บุคลากรพัฒนาอาชีพได้ด้วยการแสดงบทบาท 5 ประการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการผู้ประเมิณ ผู้ประเมิณ ผู้คาดการณ์ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ส่งเสริมสนับสนุน ดังนี้ 1) บทบาทผู้อำนวยการผู้ประเมิณ ได้แก่ การช่วยบุคลากรให้รู้คุณค่าในอาชีพ ความสนใจและ ทักษะที่เป็นจุดเด่นของตนเอง ช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญในการวางแผนด้านการงาน ในระยะยาว สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากร แต่ละคนแสดงความสนใจเกี่ยวกับอนาคตด้านการงานของตนได้ และช่วยให้บุคลากรมีความเข้าใจ และสามารถแสดงความต้องการของตนเกี่ยวกับอนาคตด้านการงานได้ 2) บทบาทผู้ประเมิณ ได้แก่ แจ้งผลการประเมินเกี่ยวกับการทำงานและผลปฏิบัติตัวของสมาชิกในองค์กรรวมอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา แจ้งให้บุคลากรทราบความคาดหวังและมาตรฐานที่ใช้ในการประเมิน รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรว่าสิ่งใดมีความสำคัญต่อการทำงานในปัจจุบันและความมุ่งหวังในการปรับปรุง การทำงานต่อไป ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน ผลการปฏิบัติตัวและเป้าหมายในอาชีพ และเสนอแนะกิจกรรมที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถปรับปรุงการทำงาน และการปฏิบัติตัวตนได้ 3) บทบาทผู้คาดการณ์ ได้แก่ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร อาชีพและอุตสาหกรรม ช่วยให้บุคลากร สามารถให้ข้อมูลและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ และชี้ให้เห็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นและการพัฒนา ใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของบุคลากร 4) บทบาทผู้ให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ช่วยให้ บุคลากรแสดงเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการงานที่ตนต้องการได้ ช่วยเหลือให้บุคลากรในการเลือก เป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการงานที่สามารถปฏิบัติได้จริง เชื่อมโยงเป้าหมายในด้านการงานที่มี ประสิทธิภาพให้เข้ากับความต้องการทางธุรกิจ และเป้าหมายขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงปัจจัย ที่จะช่วยสนับสนุน รวมทั้งอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในหน้าที่การงาน 5) บทบาทผู้ส่งเสริมสนับสนุน มีดังนี้ ช่วยให้บุคลากรแต่ละคนสามารถพัฒนาแผนงาน โดยละเอียดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่

การงาน ช่วยให้บุคลากรประสบความสำเร็จด้วยการประสานงานกับบุคคลในสาขาอาชีพอื่น ๆ ในองค์กร หรืออุตสาหกรรม อภิปรายถึงความสามารถและเป้าหมายในหน้าที่การงานของบุคลากรกับบุคคลที่สามารถหยิบยื่นโอกาสดี ๆ ให้กับบุคคลเหล่านั้นได้ และสนับสนุนให้บุคลากรรู้จักใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในการสร้างแผนงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ สอดคล้องกับ โอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้นิเทศไว้ 4 ประการ คือ 1) บทบาทผู้ประสานงาน (coordinator) หมายถึง ผู้นิเทศจะทำหน้าที่ประสานระหว่างหลักสูตรกับตัวผู้สอน โดยจะต้องรู้รายละเอียดต่าง ๆ ของกระบวนการจัดการศึกษา มีการชี้แนะครูให้ปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ในฐานะผู้พัฒนาบุคลากรผู้นิเทศจะต้องมีการวางแผนร่วมกันกับครู มีการจัดโครงการอบรมต่าง ๆ มีการประเมินครู และจัดโครงการอบรมระหว่างการปฏิบัติการสอน 2) บทบาทที่ปรึกษา (consultant) หมายถึง ผู้นิเทศต้องแสดงความเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาบุคลากร โดยจะต้องให้การช่วยเหลือครูทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม สามารถที่จะให้ข้อเสนอแนะและข้อมูลแก่ครูได้ ผู้นิเทศต้องช่วยเหลือครูในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนและหาแนวทางให้วัตถุประสงค์นั้นมีความสำเร็จ จะต้องเป็นผู้ที่จะช่วยครูได้รับการพัฒนา มีทักษะการสอนที่ดี สามารถที่จะสาธิตวิธีสอนที่ดีให้แก่ครูได้ 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) หมายถึง การที่ผู้นิเทศเป็นผู้นำของกลุ่มครูได้มีการค้นหาวิธีการปรับปรุงหลักสูตร ปรับปรุงวิธีการสอนหรือพัฒนาตนเอง จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับพลวัตของกลุ่มและสามารถแสดงความเป็นผู้มีทักษะของการเป็นผู้นำ ผู้นิเทศจะต้องช่วยเหลือครูให้สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายของกลุ่ม โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตย จะต้องมีการจำแนกและส่งเสริมความเป็นผู้นำภายในกลุ่ม 4) บทบาทผู้ประเมิน (evaluator) หมายถึง ผู้นิเทศสามารถช่วยเหลือครูในการประเมินวิธีสอนและประเมินหลักสูตร มีการช่วยครูในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มีการกำหนดหัวข้อประเด็นการวิจัย มีการช่วยเหลือครูในการประเมินการจัดชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูมีการประเมินจุดอ่อนจุดแข็งของครูและช่วยเหลือครูในการคัดเลือกวิธีการแก้ปัญหา สอดคล้องกับณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์ ที่ศึกษาการนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จากผลการวิจัยการนิเทศในโรงเรียนพบว่าด้านการประเมินการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อเป็นแนวทางในเรื่องบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารมีควรเครือข่ายในการดำเนินบทบาทการนิเทศเพื่อการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา
2. ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูทุกคนในสถานศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาและปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลที่ต่อเนื่อง และใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลายและมีความเหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียน อีกทั้งควรทำความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของครูแต่ละคนในสถานศึกษาเพื่อช่วยในการใช้หลักเกณฑ์และวิธีการนิเทศให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพของการนิเทศอย่างแท้จริง
4. ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากรและสนับสนุนส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศร่วมกัน
5. ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นถึงความจริงใจและเป็นกัลยาณมิตรแก่ครูในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ได้แพร่หลายออกไปเพื่อเป็นประโยชน์ในการค้นคว้าแก่ต่อผู้ที่สนใจเป็นแนวทางการวิจัยครั้งต่อไป จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค – ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

รายการอ้างอิง

- Ann T. Clark. **An expioration of combined distance and direct supervision experiences.** **Dissertation 2004 Oregon state university.** [online]. Accessed 10 June 2017. Available from: <http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit/3058143>.
- Ben M Harris. **Supervisory Behavior in Education.** 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall Inc., 1985.
- Carl D. Glickman. **Development Supervision: Alternative Practice for Helping Teachers Improve Instruction.** Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development, 1981.
- Don M. Beach and Judy Reinhartz. **Supervision Leadership: focus on instruction.** Boston: Allen and Bacon, 2000.
- George Wyatt Moore. "The Supervision and Evaluation of High School Principals as Deserved By Central Office Administrators." **Dissertation Abstracts International** 61, 5 (November 2000): 1698-A.
- John F. Rizzo. **Teachers' and supervisors' perceptions of current and ideal supervision and evaluation practices.** [online]. Accessed 10 June 2017. Available from: <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3110901>.
- Jone W. Best. **Research in Education.** Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1970.
- Kimball Wiles. **Supervision for Better Schools.** 5th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1983.
- Lunenburg, Fred C., and Allan C. Ornstein. **Educational administration: Concepts and practices.** 6th ed. Belmont, CA: Wadworth/Cengage Learning, 2012.
- Malone, K. **Introduction to Educational Leadership.** 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1994.
- Marcelo De Stefano. **School Effectiveness: The role of the principle in a leading public secondary school in Santa Fe Province, Argentina.** **Dissertation, Teacher College, Columbia University.** [online]. Accessed 15 October 2017.

Available from: <http://digitalcommons.libraries.columbia.edu/dissertations/AA13091243/>.

Peter F. Oliva and George E. Pawlas. **Supervision for today's schools**. 8th ed. New York: John Wiley & Sons, 2001.

Rensis Likert. **The Human Organization**. New York: McGraw-Hill, 1967.

Robert Goldhammer and Others. **Clinical Supervision**. 2nd ed. New York: Holt Rinehart and Winston, 1980.

Thomas H. Briggs and Joseph Justman. **Improving Instruction Through Supervision**. New York: Macmillan Co, 1995.

William H. Kruskamp. **Instructional supervision and the role of high school department chairs**. [online]. Accessed 15 October 2017. Available from: <http://www.lib.umi.com/dessertations/fullcit/3115457>.

กมล ภูประเสริฐ. **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: ปกรณ์ศิลป์, 2547.

กรมสามัญศึกษา. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ร.ส.พ.

กรองทอง จิรเดชากุล. **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร, 2550.

กระทรวงศึกษาธิการ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล. “สรุปผลการนิเทศกลุ่มเครือข่ายไทรโยค-ลั่นทม ปีการศึกษา 2558.”

1.

กิติมา ปรีดีดีล. “Instruction Leadership: บทบาทที่ไม่ควรลืม.” **การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2545.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **การนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศน์, 2534.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

จันทร์ตน์ อนุชิตอารมณ. “ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองนครปฐม.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต**, 2550.

จันทร์ธานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัทบุ๊คพอยท์ จำกัด, 2545.

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. **การนิเทศการศึกษา**. ม.ป.ท.: ม.ป.ป. (อัดสำเนา).

ชารี มณีศรี. **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บุรพาศาสน์, 2542.

ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์. “การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2.” การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ดวงแก้ว โพธิ์อัน. “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในตามการรับรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2550.

ธีระ รุญเจริญ. “ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ” **การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: ข้าว ฟาง, 2545.

นิตย์ ประจงแต่ง. “บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราช ภัฏเทพสตรี, 2548.

บัณฑูร มนตรานนท์. “การศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม.” สารนิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนคริ นทรวิโรฒ, 2556.

บุญตา ไส้เลิศ. “บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพ สตรี, 2550.

ปฐมา สิทธิสร. “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอพนมทวน จังหวัด กาญจนบุรี.” การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

ประมวล โตโคกสูง. “การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายในโรงเรียนตามทรรศนะของครู วิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7.” วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2554.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การนิเทศการสอน**. กรุงเทพฯ: สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2548.

_____. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553.

- พิบูลชัย ศรีเข้ม. “การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 10.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553.
- ภัทรานิษฐ์ สุทธิแสงจันทร์. “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.” สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิชชิ่ง, 2542.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. **การนิเทศการศึกษา**. สงขลา: บริษัท นำศิลป์โฆษณา จำกัด, 2557.
- ละออง รักนา. “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7.” สิกขวารสารศึกษาศาสตร์ 3, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559): 80.
- วนิดา น้อยมะลิวัน. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2552.
- วรรณมา หมายแห่ง. “บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.
- วันทนา เมืองจันทร์. “บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542.” **วารสารสถาบันพัฒนาการศึกษา**. เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/wijai.html>.
- วิฑูรย์ หัสรินทร์. “การศึกษามหาวิทยาลัยการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอด่านชุมพล จังหวัดนครพนม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม, 2554.
- วิไลลักษณ์ ป้องญาติ. “การศึกษามหาวิทยาลัยการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5.” **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา** 16, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2561): 45.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. **จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและปฏิบัติการ**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545.
- สังต์ อุทรานันท์. **การนิเทศการศึกษา : หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- _____. **การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. “รายงานผลการจัดการศึกษาประจำปี 2558.” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **การนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายใน**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ.เอ็ม.ที., 2543.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). **ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีด จำกัด, 2546.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2547.

_____. **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีด จำกัด, 2546.

_____. **รวมกฎหมายการศึกษา (ฉบับผู้ปฏิบัติ) เล่ม 3**. กรุงเทพฯ: สกศ., 2549.

สินธร คำเหมื่อน. “บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพรบศณะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2550.

สิริศักดิ์ คุณภาค. “บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2548.

สิวลัย สวัสดิ์รักษา. “การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์** 9, 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2559): 181.

สุมน อมรวิวัฒน์. **กัลยาณมิตรนิเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทดับบลิวเอพรีอติฟ จำกัด, 2547.

หะมะสูติง มามะ. “บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดยะลา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2556.

อัญชลี โพธิ์ทอง. **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คุรุสภา, 2545.

_____. **นิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

อำไพ อู่สาหะ. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2558.

อุดม ธารณะ. “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2553.

ภาคผนวก

ที่ ศธ 6812.2/12๑4

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

6 กันยายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแก่งจอย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ

ด้วย นางสาวรณมล น้อยพิทักษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค-ลีนถิ่น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาราชการแทนในตำแหน่ง ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน เพื่อ ประกอบการทำ การค้นคว้าอิสระ ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบ แบบสอบถามให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

รายชื่อโรงเรียนที่ได้ส่งขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 11 โรงเรียน

ประกอบด้วย

1. โรงเรียนบ้านถ้ำดาวดิ่งส์
2. โรงเรียนบ้านทุ่งก้างย่าง
3. โรงเรียนบ้านแก่งประหลอม
4. โรงเรียนไทรโยคใหญ่
5. โรงเรียนบ้านหนองเจริญ
6. โรงเรียนบ้านลั่นถีน
7. โรงเรียนบ้านหนองเจริญ
8. โรงเรียนบ้านนามกุย
9. โรงเรียนบ้านแก่งจ้อ
10. โรงเรียนวัดใหม่ดงสัก
11. โรงเรียนบ้านกุยแห่

ที่ ศธ 6812.2/1561

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

25 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน คุณวุฒิภัทร จุมโสภา

ด้วย นางสาวรณมล น้อยพิทักษ์ รหัสนักศึกษา 58252386 นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลินถิ่น” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455

“องคกรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

ที่ ศธ 6812.2/1562

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

25 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรีวิบูลย์ ชมละม้าย

ด้วย นางสาวรณมล น้อยพิทักษ์ รหัสนักศึกษา 58252386 นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค-ลั่นทม” ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สโรห

(อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

ที่ ศธ 6812.2/1563

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

25 ธันวาคม 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน นายกนก พิลา

ด้วย นางสาววรกมล น้อยพิทักษ์ รหัสนักศึกษา 58252386 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
กำลังทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค-ลั่นทม”
ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนลีน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีจุดประสงค์ เพื่อทราบบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนลีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ มีจำนวน 3 ท่าน/โรงเรียน ได้แก่

- 1) ผู้อำนวยการหรือรักษาการในตำแหน่ง จำนวน 1 ท่าน
- 2) ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 ท่าน
- 3) ครูปฏิบัติหน้าที่สอน จำนวน 1 ท่าน

3. แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนลีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 30 ข้อ

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดให้ข้อมูลตามสภาพจริงที่ปรากฏในสถานศึกษาของท่านและตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ คำตอบที่ได้จากความคิดเห็นของท่านนั้นจะนำมาวิเคราะห์เป็นภาพรวม และจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลีนลีน จึงไม่มีผลต่อท่านหรือสถานศึกษาของท่านแต่อย่างใด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับการอนุเคราะห์ด้วยดีจากทุก ๆ ท่าน ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวรณมล น้อยพิทักษ์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค-ลันถิ่น

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในหน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	[]1
2.	อายุ ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 30-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป	[]2
3.	อายุราชการ ☐ 5-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ 16-20 ปี ☐ 21 ปีขึ้นไป	[]3
4.	วุฒิทางการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี	[]4
5.	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ☐ ผู้อำนวยการโรงเรียน/รักษาการในตำแหน่ง ☐ ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ☐ ครูผู้สอน	[]5
6.	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 5-15 ปี ☐ 16-25 ปี ☐ 26 ปีขึ้นไป	[]6

บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค – ลั่นถัน

ตอนที่ 2 บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้เป็นคำถามความคิดเห็นบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา 4 บทบาท ประกอบไปด้วย 1) บทบาทผู้ประสานงาน (coordinator) 2) บทบาทที่ปรึกษา (consultant) 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) 4) บทบาทผู้ประเมิน (evaluator)

ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาว่า บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนท่านในแต่ละข้อคำถามมีการปฏิบัติอยู่ในระดับใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่เป็นจริงที่สุด โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้ คือ

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติการ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	บทบาทผู้ประสานงาน						
1.	ประสานและทำความเข้าใจกับครู เรื่องหลักการและโครงสร้างของหลักสูตร						[]1
2.	ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแนะนำให้ครูได้ศึกษาหลักสูตร คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร						[]2
3.	ประสานกับกลุ่มงานต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อให้จัดหาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร คู่มือครูแผนการสอน สื่อ วัสดุให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าอย่างทั่วถึง						[]3
4.	มอบหมาย กำกับ ติดตาม แนะนำให้ครูจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร						[]4

ข้อที่	บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติการ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	บทบาทผู้ประสานงาน						
5.	ประสานความร่วมมือให้บุคลากรทุกคนได้ร่วมวางแผนในการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ						[]5
6.	ร่วมกับคณะกรรมการทำการประเมินผลการปฏิบัติการสอนครูเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุง						[]6
7.	ประสานงานเพื่อจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้โดยจัดโครงการอบรมต่าง ๆ ตามความต้องการของครูระหว่างปฏิบัติการสอน						[]7

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทผู้ประสานงานการนิเทศของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติการ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
บทบาทที่ปรึกษา							
8.	ให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดการเรียนการสอน ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม						[]8
9.	เสนอแนะเทคนิค วิธีการสอนใหม่ ๆ ที่นำไป ปฏิบัติได้ผลจริงแก่ครู						[]9
10.	จัดหาข้อมูลด้านการพัฒนาแก่ครูทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม						[]10
11.	ให้การสนับสนุนครูในการกำหนดวัตถุประสงค์ ของการสอน						[]11
12.	ให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้						[]12
13.	แนะนำนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้ครูพัฒนาการ จัดการเรียนการสอน						[]13
14.	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาให้มี ทักษะการสอนที่ดี						[]14
15.	สาธิตวิธีการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย แก่ครู						[]15

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทที่ปรึกษาการนิเทศของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติการ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	บทบาทผู้นำกลุ่ม						
16.	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลการสอนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา						[]16
17.	ให้ครูนำผลการวิเคราะห์การสอนมาพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงวิธีการสอน						[]17
18.	ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อการทำงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ						[]18
19.	สนับสนุนให้ครูสามารถเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดีในการปฏิบัติงานกลุ่ม						[]19
20.	ช่วยเหลือครูให้สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายของกลุ่ม						[]20
21.	ส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานของกลุ่ม						[]21
22.	ส่งเสริมให้ครูกล้าแสดงออกและตัดสินใจในการทำงาน						[]22

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทผู้นำกลุ่มการนิเทศของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติการ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	บทบาทผู้ประเมิน						
23.	ช่วยเหลือครูประเมินวิธีการสอนและประเมินหลักสูตรด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย						[]23
24.	แนะนำครูให้นำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น						[]24
25.	เปิดโอกาสให้ครูสะท้อนความคิดเพื่อแก้ปัญหการจัดการเรียนการสอน						[]25
26.	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัย						[]26
27.	ช่วยเหลือครูในการประเมินระดับชั้นเรียน						[]27
28.	ส่งเสริมให้ครูมีการประเมินจุดอ่อน จุดแข็งของตนเองด้วยวิธีการที่ถูกต้อง						[]28
29.	เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และสามารถนำไปปฏิบัติได้						[]29
30.	สรุปผลการประเมินและวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกับครู เพื่อเป็นข้อมูลการพัฒนาต่อไป						[]30

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทผู้ประเมินการนิเทศของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่ม
เครือข่ายไตรโยค - ลี้นถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทการนิเทศของผู้บริหาร
สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไตรโยค - ลี้นถิ่น ในแต่ละด้านต่อไปนี้

1. การพัฒนาบทบาทผู้ประสาน

.....

.....

.....

2. การพัฒนาบทบาทที่ปรึกษา

.....

.....

.....

3. การพัฒนาบทบาทผู้นำกลุ่ม

.....

.....

.....

4. การพัฒนาบทบาทผู้ประเมิน

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาววรกมล น้อยพิทักษ์
วัน เดือน ปี เกิด	20 พฤศจิกายน 2532
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2555 ศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2558 ศึกษาต่อปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	53/5 หมู่ 1 ต.คลองจินดา อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110

